גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ

נִפְלָאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

יש וואַרט מפורסם של רבי נחמן שצריך לקום כל בוקר
ולזכור את העולם הבא, לזכור את העתיד. איך זוכרים את העתיד?
כשמאמינים בנבואת הנביאים שנבאו על ימות המשיח,
על הדברים שהם בגדר "עין לא ראתה אלהים זולתך".
כח הזכרון הוא כח מופלא, פלאי פלאים —
כח בנפש לזכור גם את העבר, ואפילו את העתיד.
ובזכרון הכל ממש בהוה, ברגע הזה ממש.

[מתוך השיעור 'זכרון, זמן ומודעות']

תזריע־מצורע תשפ"ה

352 | שנה שביעית

תזריע־מצורע ה'תשפ"ה

04 **תיקון הדיבור בספירה**
נקודה מעובדת
מ"פה סח" ל"ודברת בם"

05 **ספירת האֹמר**
סעודת משיח (ח"ב)
כוונה חדשה לספירת העֹמר

14 **זכרון, זמן ומודעות**
התוועדות ליל פורים (חלק אחרון)
דרגות של מודעות בסוד הזמן

21 **וספרתם – פניני ספירת העומר**
ספירה לתורה ולארץ
ספירת העומר מחברת לארץ
ותיקון החומריות

25 **פרקי אבות – פרק ב משנה ח**
לכך נוצרת
לימוד תורה מתוך ענוה ושפלות

26 **הסיפור החסידי**
תפרים של חן
רבי ירחמיאל מפשיסחא

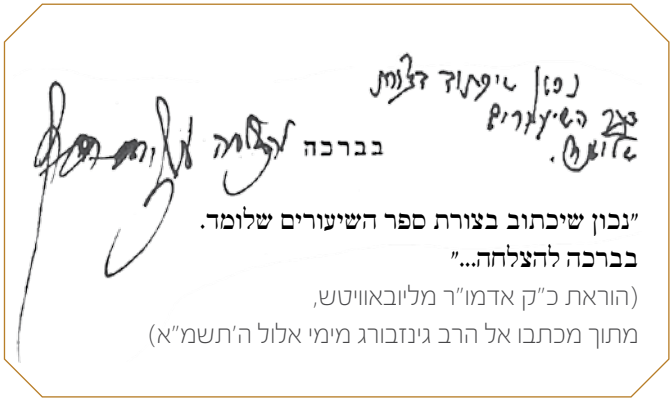
28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
לימוד תורה מול התעסקות בישוב
הארץ ואיך עוברים לשליחות הבאה

29 כַּאֲשֶׁר עִיקְּבִים
הַדֶּרֶךְ הַשְּׁלִישִׁית
רָזִי יְלַמֵּד אוֹתָנוּ עַל מַהוּתָהּ
שֶׁל מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל
עיצוב: דעה אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם־
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רווה

"נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד. בברכה להצלחה..."

(הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל בכל מקומות מושבותיהם ובתוכם לקוראי **נפלאות** הי"ו. לפניכם גליון ל**שבת פרשת תזריע־מצורע** מלא בכל טוב לכל המשפחה.

השבוע בגליון:

שלשה שיעורים בחלקו הראשון של הגליון השבוע – **כוונות חדשות לספירת העומר** [חלקה השני של סעודת משיח], שיעור על **דרגות של מודעות** מהתוועדות פורים ו**מדור "וספרתם" מורחב**.

בשיעור הפותח – **ספירת האֹמר** – **כוונה מפורטת** של **תיקון הדיבור** בימי הספירה, הכלה ושכלול של ה"**פה־סח**" של פסח עד שהפה יהיה ראוי ל"**ודברת בם**" בזמן מתן תורתנו. התבוננות מיוחדת ב**פרק יט בתהלים**, שמלמד אותנו את עבודת "**יום ליום יביע אמר**".

השיעור השני – **זכרון, זמן ומודעות** – הוא **התבוננות מופלאה** שחכתה מהתוועדות פורים עד שתזכה ל**הרחבה בסעודת משיח**. יש כאן התבוננות מעמיקה על **הזמן** בתור **השקר הגדול של העולם**, ועליה אל **שרשי הזמן**, עד לנצח האלקי. בנוסף, יש כאן תשתית ל**הגדרה מחודשת של קומות העל־מודע שלנו** והחיבור שלהם למושגי הזמן. הקדמה מפתה, ש**תכין אותנו להמשך עמוק מיני ים מסעודת משיח** (שאי"ה יתפרסם בגליון הבא).

בשיעור השלישי – "**ספירה לתורה ולארץ**" – הלא הוא מדור "**וספרתם**" החדש בתצורה מורחבת, ממשיך הרב להעמיק ב**סודות ספירת העומר**, ומבאר איך שהספירה **מחברת את יציאת מצרים**, לא רק **למתן תורה**, אלא **אף לתכלית של הביאה לארץ**, תוך **בירור ותיקון החומריות** באור חוזר.

שבת שלום ומבורך,
המערכת

סדר הלימוד לשבוע פרשיות אחרי־קדושים הבעל"ט:
נ"ך יומי – שמואל א' פרקים י־טז; **משנה – סנהדרין** פרק ד.

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

תיקון הדיבור בספירה

בליל הסדר אנו זוכים בבת אחת לגילוי גדול ועוצמתי מלמעלה, כזה שאיננו תואם את המדרגה בה אנו עומדים ואת הכלים שלנו לקבל אותו — "'ובמורא גדול' זה גילוי שכינה". מיד אחרי הסדר מסתלק הגילוי הראשון, ו"ממחרת השבת" מתחילים ימי ספירת העֹמר, בהם עלינו לשחזר את הגילוי הזה ולהפנימו בעבודה עקבית שלנו, יום אחרי יום, שלב אחרי שלב, עד שבע"ה נגיע מוכנים למתן תורה.

הגילוי הגדול של ליל הסדר הוא חירות הדיבור של היהודי — בפסח הפה־סח ומצוה עלינו "לספר ביציאת מצרים כל אותו הלילה". את כח הדיבור־הסיפור של ליל הסדר עלינו לבנות, לשכלל ולפתח בימי ספירת העמר — ימים של "דרך ארץ קדמה לתורה", בהם עלינו לתקן את מידותינו ולנהוג כבוד זה בזה, דבר המתבטא בתקשורת מתוקנת בדיבור.

פרק יט בתהלים הוא פרק של "יום ליום יביע אֹמר", הרומז לספירת יום אחרי יום בעֹמר, ומעורר כיסופים למתן תורה בשבחיו הנפלאים ל"תורת הוי' תמימה". יש בפרק שבע לשונות דיבור — "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת. אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם. בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אׇהֶל בָּהֶם" — המכוונות לשבע מדות הלב וממילא לשבע שבועות הספירה:

אמירה בלשון רכה ודיבור בלשון קשה הם חסד וגבורה. שבעים פעמים בתורה נאמר "וידבר הוי' אל משה לאמר" — תפקידו של משה רבינו, ושל ממשיכי דרכו בהנהגה והוראה, לקבל מהשמים דברים כהווייתם, עם כל הקושי, ולהביעם בלשון רכה המתיישבת על נפש השומעים. דיבור מתוקן צריך לכלול גבורה של אמת ברורה ובהירה עם היכולת להביע הכל בחסד וברכות. מתוך האיזון הזה יכול האדם לספר את סיפורו־שליחותו — דרכו שלו לבטא את התוכן — בצורה מפוארת ורבת־גוונים, כתכונת התפארת (**ספר בפאר**).

ההבעה והאחוה (שם העצם של "יחוה") הן הזרימה הטבעית של הדיבור, תכונת הנצח וההוד, המוטבע שבנפש — תנועת החיים שבדבור ("כל חי מתנועע"). נביעת ההבעה מקדמת תהליך במציאות, כשהדיבור מחולל שינוי ותנועה מיום ליום (עד להנצחת התוכן). האחוה היא היכולת לבטא בדבור את הכרת הטוב, בהודיה אמתית וכנה על כל דבר — הבסיס לתיקון המידות ולתקשורת טובה (כשהשיא הוא **לג** בעמר, הוד שבהוד, יום שכולו תודה).

כל המדות מתנקזות אל היסוד, כח האמת וההגשמה, שמאפשר הגדה מדויקת ואמתית של התוכן הפנימי — "ויגד לה את כל לבו" (כאשר "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים את פעולתם"), ואזי זוכים ל"הרחב פיך ואמלאהו" — מילול מלא וממותק ב"מלכות פה".

שבע הלשונות מתכללות זו בזו ב־**מט** ימי הספירה ובונות דיבור שלם ומשוכלל, המכין את הפה ליעוד אותו הוא מקבל במתן תורה — "ודברת בם", בצורה מלאה ושלמה.

שיעור

כוונה חדשה לספירת העֹמר; סעודת משיח (ח"ב)

ספירת האֹמר

קיצור מהלך השיעור

אחד מענייני סעודת משיח בשנים האחרונות הוא חידוש כוונה לספירת העֹמר. הכוונה שהתחדשה השנה היא שכלול מלא של **עבודת הדבור בימי הספירה** (המשך לכוונת שבע הנביאות, בשיעור הנשים שנדפס בגליון הקודם). **בליל הסדר נפתח הפה היהודי** – **פה־סח** של **פסח** – ושבעת שבועות הספירה שבאים לאחר מכן צריכים **לבנות ולשכלל** את הגילוי הגדול הזה לפרטי פרטיו. **שבע לשונות דבור בפרק יט בתהלים** – פרק העוסק במעלת התורה ומכין לקראת מתן תורה – מכוונות כנגד **שבעת השבועות**, ומדריכות אותנו בתהליך של **"יום ליום יביע אֹמר"** בכל פעם שסופרים "היום... יום לעמר".

מסיפור יציאת מצרים לספירת העמר

עיקר ההגדה של פסח הוא ה"מגיד", בו עוסקים בסיפור[א] יציאת מצרים:

וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם. וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח.

ידוע הביאור בחסידות[ב] ש"כל המרבה לספר ביציאת מצרים" הרי ה"זה" שלו — כח הזיהוי וההזדהות שלו — נעשה "משובח". הסיפור בהרחבה משבח את גילוי ה"זה" בנפש, הניצוץ של משה רבינו, שהתנבא ב"זה הדבר אשר צוה הוי'"[ג], שיש בכל אחד ואחד[ד].

מיד בפסקה הבאה מספרת ההגדה סיפור — יחודי בהגדה, שאין בה עוד 'סיפורים' חוץ מסיפור יציאת מצרים עצמו — על הסדר של החכמים, שהרבו לספר ביציאת מצרים עד שמכח הסיפור שלהם האיר הלילה ועלה השחר[ה]:

נרשם (מהזכרון וממחברת הרה"ח גיורא־מנחם שי' בן־יעקב) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שביעי של פסח תשפ"ה – כפ"ח

א אותיות **פס** של **פסח** הן אותיות **ספ** של **ספור**, ושרש **ספר** רומז לסדר **פסח ראשון** (או **ספור פסח ראשון**) – דווקא בסדר פסח ראשון יש סיפור, מה שאין כן בפסח שני (שהוא עבודת בעלי תשובה, שלמעלה מסדר והדרגה).

ב סה"ש תרח"צ שיחת ליל הסדר ס"ח.

ג ספרי (הובא ברש"י) ריש מטות.

ד תניא פמ"ב.

ה הסיפור כאן נקרא "מעשה" (כמו סיפורי מעשיות משנים קדמוניות), סוד "אשר ברא אלהים לעשות"

פסח הוא חג חרות הדבור (freedom of speech) – **פה־סח**. מתוך פתיחת הפה ב**סיפור** יציאת מצרים בליל הסדר מתחילים את "**ספירת** העמר", ויש לשכלל בתקופה זו את הדבור־הסיפור המתוקן

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

פסח הוא חג של חרות הדבור (freedom of speech) — פה־סח, כפי שדרש האריז"ל[ו] — והמצוה בו היא להגיד־לספר ביציאת מצרים. מתוך פתיחת הפה בסיפור יציאת מצרים בליל הסדר מתחילים — "ממחרת השבת"[ז] — את "ספירת העמר", ויש לשכלל בתקופה זו את הדבור־הסיפור המתוקן. בכלל, החוש של חדש ניסן בספר יצירה[ח] הוא חוש הדבור (והשבט שלו הוא יהודה, לשון הודיה בדבור, וכן דבור במשמעות של מנהיגות, "באשר דבר מלך שלטון"[ט], "דַּבָּר אחד לדור") ובעקבותיו באים כל חדשי הקיץ, ובפרט חדשי תקופת ניסן.

לשונות דבור בפרק יט בתהלים

פרק יט בתהלים הוא פרק חשוב ומיוחד שאי"ה נעסוק בו השנה בימי ספירת העמר. תמיד אנחנו מזכירים[יא] את הדברים המופלאים שהאבן עזרא כותב על פרק קלט בתהלים, אבל גם את פרק יט הוא משבח וכותב בתחלתו "זה המזמור נכבד מאד"[יב]. יש בפרק דברים חשובים, וביניהם

(בראשית ב, ג) – סיפור **מעשה** בראשית – שמובנו תיקון ושכלול. כלומר, תכלית ספור המעשה הוא לעשות־לתקן־לשכלל, וד"ל. וכך יש לדרוש "גדול המעשה יותר מן העושה" (ב"ב ט, א; מסכת כלה פ"ב), ביחס למספר ספור מעשה – העשיה היא במלכות אך המעשה הוא ביסוד ("שעשאה כלי"), נמצא שספור מעשה הוא סוד "גופא [ספור בתפארת, כדלקמן] וברייתא [מעשה ביסוד] חשבינן חד" (זהר ח"ג רכג, ב ובכ"מ; ע"ח של"א פ"ג), וד"ל. וכמה רמזים: **ספור מעשה** עולה 761, 20 בהשראה, התכלית־החותם של התורה כולה – "**לעיני כל ישראל**" (והיינו "אשר **עשה** [שרש המעשה] **משה** [שעם **ע** פנים לתורה הוא אותיות **מעשה**]" – המעשה־התיקון של משה "לעיני כל ישראל" הוא ספור לשון ספיר, להיות "מאירת עינים", ודוק) – החוזר שוב ל"בראשית ברא אלהים", חידוש נפלא בכל **מעשה** בראשית, הנ"ל. **ספור מעשה** בהכאה פרטית (**ס** פעמים **מ**, **פ** פעמים **ע**, **ו** פעמים **ש**, **ר** פעמים **ה**) עולה 10800, ג"פ **ס** ברבוע, נ"פ **גבורה־יראה** (**ריו**), **קנ** פעמים **חסד** וכו'.

ו פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ז.

ז ויקרא כג, טז.

ח ספר יצירה פ"ה מ"ז.

ט קהלת ח, ד.

י סנהדרין ח, א.

יא ראה שיעורי אור לט"ו תמוז תשע"ח וי"ט סיון תש"פ.

יב פרק קלט הוא הפרק שהאבן עזרא משבח בשבחים שאין כיוצא בהם, וכותב בפירוש ש"זה המזמור נכבד מאד בדרכי השם ואין באלה החמשה ספרים מזמור כמוהו וכפי בינת אדם בדרכי השם ודרכי הנשמה יתבונן בטעמיו" ("**מזמור נכבד מאד**" עולה **אור אין סוף** וכו'), אבל יש לו חמשה 'משנים' אותם משבח האבן עזרא בלשונות דומות (עם הבדלים קטנים שניתן להתבונן בהם) – פרק יט ("זה המזמור נכבד מאד"), פרק כג ("זה המזמור נכבד"), פרק מט ("זה המזמור הוא נכבד מאד כי יש בו מפורש אור העולם הבא ונשמת החכמה שלא תמות"), פרק סח ("זה המזמור נכבד מאד") ופרק קמח ("זה המזמור נכבד מאד ויש בו סודות עמוקים").

אפשר לכוון את ששת הפרקים כנגד שש מדות הלב: פרק **קמח** (אחורי **חסד**, **ח חס חסד**, העולה גם **פסח**, סוד קמחא דפסחא, חג החסד), העוסק במעשה בראשית, כנגד החסד – "'הגְדֻלה' זו מעשה בראשית" (ברכות נח, א), "אלה תולדות השמים והארץ **בהבראם**" (בראשית ב, ד), "**באברהם**" (בראשית רבה יב, ט; זהר ח"א צא, ב) איש החסד, "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג). פרק סח שעוסק בגבורת מלחמה (לפי פירוש האבן עזרא) כנגד הגבורה (וכן לפי הפירוש שעוסק במתן תורה, הרי התורה נתנה מפי הגבורה). פרק יט – הפרק דנן – הפותח ב"השמים" ומדבר בשבח התורה כנגד התפארת (סתם "שמים", הבלולים מאש ומים, בתפארת, והתורה בתפארת, הכוללת את כללות הו"ק, **ו** לשונות שבח התורה). פרק מט, העוסק בחיי הנצח של העולם הבא, כנגד הנצח (לו שייכת גם "תמורת חיים מות" שבפרק). פרק כג, בו ההילוך בתמימות עם "הוי' רֹ'עי", ללא מורא בכל מצבי החיים, כנגד ההוד (תיקון "הודי נהפך"). פרק קלט (שעולה על כולנה) כנגד ה"צדיק יסוד עולם", סוד הנשמה (כאשר המצוה להתבונן בו, "בינת האדם בדרכי ה' ודרכי הנשמה", כפי שכותב האבן עזרא, היא בסוד "שאול [יסוד] מרחֹבות הנהר [בינה]", וד"ל). ויש לומר שכנגד המלכות (שפנימיותה שפלות) ניתן להוסיף את פרק ח, פרק כללי ו"נכבד מאד" (בו נאמר "וכבוד והדר תעטרהו"), העוסק בשפלות האדם מול גילוי הבורא במעשי השמים (המלכות נכללת ביסוד, בסוד עטרת

ששת הביטויים "תוֹרַת הוי' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, עֵדוּת הוי' נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי. פִּקּוּדֵי הוי' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב, מִצְוַת הוי' בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם. יִרְאַת הוי' טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד, מִשְׁפְּטֵי הוי' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו" שחז"ל מקבילים לששה סדרי משנה[ג] (החל מ"תורת הוי' תמימה משיבת נפש' זה סדר נשים", שיש בו משהו שכולל הכל[ד], כמקובל שמסכת כתובות, שלומדים השנה בישיבות חב"ד, היא 'ש"ס קטן'[טו]), הכנה מובהקת למתן תורה, שעל דבריה כולם נאמר בפרק "הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפַּז רָב וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים וגו'".

הפסוק הראשון בפרק — אחרי הכותרת "למנצח מזמור לדוד" — הוא "הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ", שתי הלשונות העיקריות של דבור שמשמשות בליל הסדר, הגדה של פסח וסיפור יציאת מצרים. צריך להבין מה ההבדל בין שתי הלשונות בפסוק, אבל בפשטות מובן ש"השמים" הם למעלה מ"הרקיע"[טז] ו"מספרים כבוד אל" גבוה יותר מ"מעשה ידיו מגיד".

בכל אופן, אם ממשיכים ללמוד את פרק יט רואים מיד בתחלתו מגוון גדול של לשונות דבור:

הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת. אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם. בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם וּבִקְצֵה תֵבֵל מִלֵּיהֶם לַשֶּׁמֶשׁ שָׂם אֹהֶל בָּהֶם.

הפסוק הראשון כולל את שתי הלשונות העיקריות, כנ"ל, שהן ביחד לעולם (השמים והרקיע).

> אונקלוס תרגם "נפש **חיה**" כ"רוח ממללא". בפשטות, מאיפה לאונקלוס לקשר את החיות של האדם לדבור דווקא? מהקשר לשרש **חוה**

הפסוק השני כולל עוד שתי לשונות, "יביע" ו"יחוה", שלפי כל המפרשים על הפסוק הן לשונות של דבור, השייכות כאן לממד הזמן (יום ולילה). שם העצם של "יביע" הוא הבעה. מה שם העצם של "יחוה"? 'אחוה', שמופיע פעם אחת בתנ"ך, בספר איוב — "שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ מִלָּתִי וְאַחֲוָתִי בְּאָזְנֵיכֶם"[יז]. המדקדקים[יח] קושרים את השרש של "יחוה", **חוה**, לאשה הראשונה, חוה[יט], "אם כל חי"[כ] — כפי שאונקלוס תרגם "נפש חיה"[כא] כ"רוח ממללא". בפשטות, מאיפה לאונקלוס לקשר את החיות של האדם לדבור דווקא? מהקשר לשרש **חוה**. הם מקשרים את "יחוה" גם לנחש, חויא, ומסבירים שיש במשמעות השרש הזה בשפות נוספות פתול והתעקלות (כתנועות הנחש), והוא קשור לתנועת החי בכלל — "כל חי מתנועע"[כב] — ובפרט לתנועת השפתים בדבור (ויש בו גם משמעות של חיבור וקישור, כחיבור וקישור האותיות והמלים בדבור). הם מסבירים שגם **מים** נובעים **נקראים מים** חיים **בגלל התנועה**

היסוד, היינו דרכי הנשמה, ובסוד "חותם בתוך חותם").
ורמז: **חסד**־**קמח**, **גבורה**־**סח**, **תפארת**־**יט**, **נצח**־**מט**, **הוד**־**כג** (עד כאן, עיקר התפשטות הה"ק, **ה** חסדים שבדעת, עולה 1839 "**גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך**" וכו'), **יסוד**־**קלט** עולה 2058, ו"פ (ממוצע) 343, **ז** פעמים **ז** פעמים **ז**, "שבעתים כאור שבעת הימים" (ישעיה ל, כו. וראה ברש"י שם), וד"ל. ועם **מלכות**־**ח** (סוד **לוית**־**חן**) עולה הכל 2562, **מב** פעמים **אין**, ז"פ (ממוצע) **חשבון** (שהוא **ו** צירופי **אין**), וד"ל.

יג במדבר רבה יג, טו.

יד ראה לקולו"י הערות לתניא קמג, א (עמ' מט).

טו הפלאה בהקדמתו לכתובות.

טז כמו שכתוב במעשה בראשית "ויקרא אלהים לרקיע שמים" (בראשית א, ח), היינו שקרא־המשיך את דרגת השמים (שהם **אש** ו**מים**) לתוך הרקיע (בסוד **אמר** – **אור** [**אש**]־**מים**־**רקיע** – שעל כן ב"ויקרא אלהים לאור יום" היום הוא התחום־הכלי של האור וכאן ההפך, השמים נקראים לרקיע, וד"ל).

יז איוב יג, יז (וראה שם במפרשים).

יח בכל הבא לקמן ראה קונקורדנציה (מנדלקורן) שרש **חוה**.

יט ראה גם מאמר "פרצוף הדעת" ב**שערי אהבה ורצון**.

כ בראשית ג, כ.

כא שם ב, ז.

כב ספר מפתח הרעיון לרבי אברהם אבולעפיא בסופו (אות ת).

שלהם — כמו "יביע... יחוה" בפסוק כאן.

בפסוק השלישי יש עוד זוג לשונות, העיקרי בכל התורה, אמירה ודבור. הפסוק אומר "אין אֹמר ואין דברים" — איך אפשר לומר כך אחרי ארבע לשונות דבור בשני הפסוקים הקודמים?! יש מי שמפרש שיש כאן הסבר על הפסוקים הקודמים — "'השמים מספרים כבוד אל'. המשורר עצמו פירש את הדבה. 'אין אומר ואין דברים'. אינן מדברים עם הבריות אלא מתוך שבכל הארץ יצא קום ומאירים לבריות מתוך כך מספרים הבריות כבוד אל ומודים ומברכין על המאורות"[כג]. כלומר, באמת לשמים וליום והלילה "אין אמר ואין דברים", אבל הם גורמים לאדם לספר ולהגיד, להביע ולחוות, את גדולת ה' (במושגי ספר יצירה, המציאות של העולם והשנה־הזמן מעוררים את האדם־הנפש לשבח את ה'). אבל יש פירוש — שיותר נראה בפשט — שהשמים והזמן עצמם הם המספרים וכו', אלא שדרך הביטוי שלהם שונה ואיננה "אמר... דברים" במובן הרגיל, "ונוכל לפרש, 'מספרים' על השמים ועל הרקיע עצמם, כי במהלכם ובסיבובם על סדר נכון יראה כבוד האל יתברך, ואותו הוא הסיפור וההגדה, על דרך 'השלח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו'. ומה שאמר 'אין אמר ואין דברים', אין דברים כדברי בני אדם, אלא המעשה שיעשו הם הדברים והם הסיפור וההגדה, וכן אמר 'ובקצה תבל מליהם'"[כד].

במושגי ספר יצירה, המציאות של העולם והשנה־הזמן מעוררים את האדם־הנפש לשבח את ה'

בפסוק הבא יש לשון אחת, "מליהם", שם העצם של למלל — כמו "מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה"[כה] (רש"י מפרש ש"**מלל**" רומז ל־100 השנים של אברהם בהולדת יצחק[כו], ה־**ק** של יצחק[כז]) או "מי ימלל גבורות הוי'"[כח]. זו לשון חשובה ביותר, שמופיעה בסוד החשמל ("עתים חשות עתים ממללות"[כט]) — סוד המעבר מהשתיקה לדבור. באמת, אונקלוס מתרגם את כל הלשונות של דבור בתורה משרש **מלל**.

שבע הלשונות בספירת העמר

יש בלשון הקדש עוד הרבה לשונות של דבור — כמו קריאה, שיחה, עניה, נאום, הטפה, תינוי, אזכרה ועוד — שצריך להרכיב מהן פרצוף שלם של לשונות דבור בלשון המקרא[ל], אבל את שבע הלשונות שיש בפרק יט צריך לסדר בתת־פרצוף בפני עצמו. גם צורת ההופעה של הלשונות, שלשה זוגות ו"אחת יוצאת זנב" — כמו שכתוב על כרם[לא] — מתאימה בצורה מובהקת לפרצוף של שבע מדות הלב, שמורכב מהזוגות חסד־גבורה (במאוזן), תפארת־יסוד (במאונך) ונצח־הוד (במאוזן), כשהמלכות היא ה'זנב' בסיום הפרצוף (ככינויה בעולם האצילות "זנב לאריות"[לב], לפני שהיא יורדת להיות "ראש לשועלים" בעולם הבריאה[לג]):

חו"ג: אֹמר ודברים

הזוג העיקרי הוא אמירה ודבור שהוא זוג נפוץ בתורה, דוגמת "עשרת המאמרות"

כג רש"י על פסוק ב וראה גם ת"י ורד"ק בפירושו הראשון עה"פ.

כד רד"ק בפירושו השני על פסוק ב, וראה גם אבן עזרא ומצודות עה"פ ואבן עזרא, פירוש החסיד יעב"ץ ומלבי"ם על פסוק ד.

כה בראשית כא, ז.

כו רש"י על אתר (זהו אחד המקומות בהם רש"י מביא גימטריא בפירושו) עפ"י בראשית רבה נג, ט.

כז במדבר רבה יח, כא; פרקי דרבי אליעזר פל"א.

כח תהלים קו, ב.

כט חגיגה יג, ב.

ל בסעודת משיח היה מבנה נוסף רחב יותר של לשונות, ועוד לאלו־ה מילין בע"ה.

לא כלאים פ"ד מ"ו.

לב אבות פ"ד מט"ו.

לג שער מאמרי רז"ל מאמר "פסיעותיו של אברהם אבינו" ובכ"ד.

ו"עשרת הדברות"[לד]. חז"ל מלמדים שאמירה היא לשון רכה ודבור הוא לשון קשה[לה]. זוג הלשונות הזה מופיע במטבע לשון מובהק בתורה — "וידבר הוי' אל משה לאמר" — שחוזר בתורה בדיוק שבעים פעמים (וזהו אחד הפירושים ל"שבעים פנים לתורה"[לו])[לז]. משה מקבל מה' את הדברים כהוויתם, בלשון קשה, אבל משה צריך "לאמר" אותם לעם בלשון רכה, שתתקבל על לבם. זהו התפקיד של רב פוסק — שהזכרנו קודם — שעליו לקחת את דברי התורה כפי שהם ולהמתיק ולהטעים אותם כך שיהיו שוים לכל נפש ומתקבלים על דעת כל נפש. אפשר לומר שבכך נבחן מנהיג בישראל — ביכולת לקבל את הדברים כפי שהם, עם כל הקושי שלהם, ולהמתיק אותם תוך כדי ההעברה שלהם לעם.

> זהו התפקיד של רב פוסק – עליו לקחת את דברי התורה כפי שהם ולהמתיק ולהטעים אותם כך שיהיו שוים לכל נפש ומתקבלים על דעת כל נפש

> יש להחדיר את האין האלקי בתוך האמר ובתוך הדברים וכך נזכה לשמוע את ה"קלא פנימאה דלא אשתמע" בו משבח העולם כולו את ה'

בספירות, אמירה ודבור הן חסד וגבורה, הכוללות את כל מדות הלב. אמירה רכה היא חסד ושרש **אמר**, יסוד "עשרת המאמרות", הוא סוד **אור־מים־רקיע**[לח], המשכת החסד החל מהיום הראשון למעשה בראשית (שהוא "יומא דאזיל עם כולהו יומין"[לט]). דבור קשה הוא גבורה[מ] — יש גם קשר בין השרשים **גבר־דבר** — שעל כן "עשרת הדברות" נתנו "מפי הגבורה"[מא]. הפסוק כאן הוא "אין אמר ואין דברים", כנ"ל, ובדרך הבעל שם טוב יש לפרש שיש להחדיר את האין האלקי בתוך האמר ובתוך הדברים וכך נזכה לשמוע את ה"קלא פנימאה דלא אשתמע"[מב] בו משבח העולם כולו את ה'.

תפארת ויסוד: סיפור והגדה

הזוג שבפסוק הראשון, סיפור והגדה — הזוג של פסח, שממנו התחלנו — מכוון לספירות תפארת ויסוד. בפשטות, "השמים" ש"מספרים" הם התפארת בכל מקום[מג] וסתם "רקיע" הוא ביסוד[מד], כאשר פעולה ההגדה־ההמשכה היא פעולת היסוד (שנקרא גם סתם 'גיד'[מה], "דנגיד ונפיק"[מו].

לאחרונה דברנו[מז] על כך שלכל אחד יש את הסיפור שלו — הגוון המיוחד שלו בתוך הסיפור הגדול של בריאת העולם. הסיפור הוא מפואר — צריך לדעת איך לספר סיפור בצורה

לד לקו"ת חקת נז, ג בשם הה"מ. ראה זהר ח"ג יא, ב־יב, א.
לה ספרי על במדבר יב, א (הובא ברש"י עה"פ).
לו במדבר רבה יג, טו; זהר ח"א מז, ב; ח"ג כ, א; רטז, א; רכג, א.
לז 70 פעמים "**וידבר הוי' אל משה לאמר**" עולה 175 (חיי אברהם) פעמים **משיח**. פעם אחת נוספת נאמרו אותן מלים בסדר שונה, "וידבר משה אל הוי' לאמר" (במדבר כז, טו), בפרשת מינוי יהושע, והיינו סוד ה"מופלא שבסנהדרין", ה־**א** שעל גבי ה־**ע** בסנהדרי גדולה של שבעים ואחד, וד"ל.
לח זהר ח"ב קסז, א. ע"ח שי"א פ"ו (מ"ת). ובכ"מ.
לט ראה זהר ח"ג קג, א־ב; קצא, ב; ע"ח שכ"ה דרוש ב; פע"ח שער חה"ס פ"א.

מ המושג דבור בכללות מופיע בכל הקו האמצעי של הז"ת, בתפארת (בסוד הנביאה דבורה, ראה לקמן הערה עד) ביסוד (כאשר דבור הוא כינוי גם לזווג) ובמלכות – בסוד יחוד קול־דבור (כאשר הקול כולל שתי בחינות, "הקל קול יעקב") – אך בפרטות דבור שייך לגבורה, וד"ל.
מא זח"ג קטו, א.
מב ראה זהר ח"א נ, ב.
מג זהר ח"א לא, א. ובכ"מ.
מד זהר ח"ג רלו, א. ראה קהלת יעקב ערך 'ז' רקיעים'.
מה לדוגמה – סנהדרין סח, ב.
מו זהר ח"א רח, א.
מז שיעור אור ל־ד' שבט – נדפס בגליון בשלח – השתא (ח"א – "מה הסיפור שלך?").

בהגדה יש משמעות של אמת כפי שרואים בפסוק בשמשון "ויגד לה את כל לבו". שלש פעמים שמשון 'ספר סיפורים' לדלילה, אבל בפעם הרביעית הוא הגיד לה את האמת

סיפור הוא לא בהכרח הכי מדויק – צריך דיוק מיוחד כדי למסור את הסיפור, כפי שמשתדלים להקפיד בחב"ד (ומכלל הן אתה שומע לאו...)

יפה ומפוארת, עם מזיגה נכונה של כל הגוונים. לשון סיפור חוזרת שלש פעמים בהגדה, סמוכים זה לזה (בקטעים שצוטטו בהתחלה — "מצוה עלינו לספר... וכל המרבה לספר... והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה"), רמז לשלשת הגוונים שכוללת התפארת (רק שילוב ומיזוג של שלשה גוונים יחד יוצר פאר, משא"כ בגוון אחד או אפילו שנים, כמבואר בחסידות[מח]). בתוך שרש **ספר** יש גם את שתי האותיות העיקריות של שרש **פאר** — **פר** — חיזוק לקשר בין ספור לתפארת.

בהגדה יש משמעות של אמת[מט] — פנימיות ספירת היסוד — כפי שרואים בפסוק בשמשון "ויגד לה את כל לבו"[נ]. שלש פעמים שמשון 'ספר סיפורים' לדלילה[נא], אבל בפעם הרביעית הוא הגיד לה את האמת (כאשר גם האילוץ שלו להגיד את האמת היה בהקשר של שמירת הברית, כפי שמלמדים חז"ל[נב]). סיפור הוא לא בהכרח הכי מדויק — צריך דיוק מיוחד כדי למסור את הסיפור, כפי שמשתדלים להקפיד בחב"ד (ומכלל הן אתה שומע לאו...). ועוד, **הגדה** שוה **טוב**, בסוד "אמרו צדיק [יסוד] כי טוב"[נג]. אחד מכינויי המשיח הוא "משיח נגיד"[נד], ויש לומר שזהו בפרט משיח בן יוסף (ששייך לספירת היסוד)[נה].

נה"י: הבעה, אחוה ומלול

לפי מה שנתבאר עד כה, הזוג השלישי, "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת", מקביל לספירות נצח והוד[נו]. יום ולילה הם זכר ונקבה[נז], כאשר "איהו בנצח ואיהי בהוד"[נח]. היום מביע את האמר — האמירה שבחסד באה לידי הבעה

מח תניא אגה"ק טו. ראה גם לקו"ת שה"ש יד, א.

מט כך רואים גם ביחס לעדות, עליה אומרים חז"ל "כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד" (כתובות יח, ב, ובכ"ד) – עדות צריכה להיות אמירת האמת בשלמות, שאין אחריה דבר.

נ שפטים טז, יז.

נא בכל הפעמים היא מבקשת "**הגידה** נא לי" (שם פסוקים ו וי) או "**הגידה** לי" (שם פסוק יג) ותגובתו היא "**ויאמר** אליה" (כשלמפרע היא מתארת את דבריו "התלת בי ותדבר אלי כזבים" או "התלת בי ולא הגדת לי"), ורק בפעם האחרונה "ויגד לה את כל לבו", כנ"ל.

נב סוטה ט, ב.

נג ישעיה ג, י.

נד דניאל ט, כה.

נה אכן, "**משיח נגיד**" עולה **משיח בן דוד** ע"ה, ויש לפרש שלשון המשכה ("נגיד ונפיק") שייכת ליסוד, אך "**נגיד**" הוא גם אותיות "**נגדי**", מלה־חויה השייכת למלכות, בסוד "שויתי הוי' **לנגדי** תמיד" (תהלים טז, ח) ו"וחטאתי **נגדי** תמיד" (שם נא, ה), שני פסוקי תהלים שאמר דוד המלך (שני פסוקי "תמיד", כנגד תמיד של שחר ותמיד של בין הערביים, כנודע, ו־**תמיד** עולה **יד** – בגימטריא **דוד** – במילוי, וד"ל).

נו במדרש תהלים עה"פ (ובכ"ד) מפורש שכאשר היה משה בהר סיני הוא ידע שיום כאשר ה' לימד אותו תורה שבכתב, "יום ליום יביע אמר", ושלילה כאשר ה' לימד אותו תורה שבעל פה, "ולילה ללילה יחוה דעת" ("לא איברי לילה אלא לגרסא" בתושבע"פ). תורה שבכתב ותורה שבעל פה הן חכמה ובינה, "תורת אביך" ו"מוסר אמך" (ראה מדרש משלי א, ח וזהר ח"ב רעו, ב) – "יביע אמר" היינו נביעת מעין החכמה, טיפין טיפין (כאשר כל אות בתורה, "יש **ש**ששים **ר**יבוא **א**ותיות **ל**תורה", היא טפת מים חיים, ובזכות הדבקות באותיות התורה שבכתב, "כתבם על לוח לבך [לוח ה'בינה ליבא']", זוכים לנביעת האין סוף) ו"יחוה דעת" היינו "רחבות הנהר" של הבינה (חוה, "אם כל חי") המרחיבה עד מאד את טפות התורה בעל פה (שבה עיקר הדעת). במדות הנצח וההוד הם סוף התפשטות וגילוי החכמה והבינה (של העליון) והם הבונים את החכמה והבינה של התחתון, היינו חכמה ובינה של הנוקבא־הדבור (וכן כתוב שמשה, נצח, הוא מקור התורה שבכתב, ואהרן, הוד, הוא מקור התורה שבעל פה), ודוק.

נז מאו"א מערכת מם אות כא.

נח ע"פ תקו"ד יג (כח, ב־כט, א). וראה ע"ח שער הכללים פ"א; ע"ח של"ו פ"ח; שעה"כ שער חנוכה דרוש א; מבו"ש שער ג ח"א פ"ב.

בנצח, ענף החסד. בדומה לכך, חות הדעת של הלילה מביעה את "אם כל חי", "בינה עד הוד אתפשטת"[נט] (ו"אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת"[ס]). אנחנו תמיד מסבירים[סא] שהבעל שם טוב בא לתקן את חוה (כשהתורה שקדמה לו היא תיקון אדם ותורת המשיח היא תיקון הנחש), והוא התבטא שהוא בא לתקן את החצי הראשון של הלילה[סב]. הספירות נצח והוד נקראות "בדי ערבות"[סג] והערבות נקראות "אחוונא"[סד], סוד ה'אחוה' (שם העצם של "יחוה דעת", כנ"ל), כאשר ההוד הוא העיקר־הראש הכולל את הנצח (על דרך "הולך בתם [תמימות ההוד] ילך בטח [בטחון הנצח]"[סה], בחוש ההילוך המונהג על ידי רגל שמאל[סו], רגל ההוד, וד"ל). גם משמעות התנועה של הדבור, שראינו שהמדקדקים מזכירים בהקשר של הבעה וחיים־חוה, שייכת לממד המוטבע של הדבור, (תנועת השפתים בלי מחשבה, כמו שכתוב בתניא[סז]), הנצח וההוד[סח].

> הבעל שם טוב בא לתקן את חוה (כשהתורה שקדמה לו היא תיקון אדם ותורת המשיח היא תיקון הנחש), והוא התבטא שהוא בא לתקן את החצי הראשון של הלילה

ה'זנב' שבסוף, "בקצה תבל **מל**יהם", שייך לספירת ה**מל**כות ("קצה תבל"). כל המדות כאן הן בעצם המדות שבמלכות, שהרי כח הדבור בכלל שייך ל"מלכות פה"[סט], עלמא דאתגליא (כאשר "לבא לפומא גליא"[ע]) אבל תכלית הדבור היא המלוי־ההמתקה[עא] שבמלכות[עב]. גם העובדה שלשון זו היא התרגום השגור של דיבור בתורה מתאימה לכך, שהרי לשון תרגום שייכת למלכות[עג].

כוונת ספירת העמר

אם כן, יצאה לנו כאן כוונה חדשה לספירת העמר[עד] — שבע לשונות דבור של חג הפסח (שמקבילות גם לשבעת ימי הפסח, כמובן) שמתכללות זו בזו ונמשכות לשבעת השבועות של ספירת העמר. לפי הכוונה הזו, כל השבוע הראשון הוא בסוד האמירה — "ואמרתם זבח פסח הוא להוי'"[עה] — השבוע

נט ע"פ הקדמת תקו"ז ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד; ע"ח שכ"ט פ"ח.

ס אבות פ"ג מי"ז.

סא אור ישראל ח"א בסיפור "לכו נא וניווכחה" הערה יט.

סב נדפס ב"התמים" עמ' 670.

סג זהר ח"ג רנו, א. ובכתבי האריז"ל בכ"מ.

סד שבת כ, א וברש"י.

סה משלי י, ט.

סו ספר יצירה פ"ה מ"ז. ראה **הנפש** פי"ב.

סז תניא אגה"ק ה.

סח בגוף כולו נצח והוד הם "תרין שוקין", שתי הרגלים, בהן ההליכה – עיקר התנועה של הגוף – ובפנים־בפה נצח והוד הן השפתים (זהר ח"ג רנ, ב), בהן תנועת הדבור (כבפנים).

סט הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו").

ע ע"פ מדרש תהלים פ"ט; ז"ח (מרגליות) מדרש הנעלם ח, א.

עא ועוד: "**מלה**" היא לשון **מלא**, "הרחב פיך ואמלאהו" (תהלים פא, יא), כמבואר (ראה שיעור כ"ג טבת תשע"א פ"ג. ובכ"מ) בסוד ה**חשמל** שהוא **ח**סר־**ש**לם (ביטויים בנוגע לכלי) **מל**א (האור־הברכה שבתוכו).

עב בסוד חש־מל־מל (ראה כש"ט אות כח) החש הוא בחכמה ("סיג לחכמה שתיקה"), המל לשון ברית מילה הוא ביסוד אבא – סוד הדבור כפי שהוא עדיין במחשבה (היינו מל שבחש, לשון מחשבה), שכאשר מלים־מתקנים אותו אפשר להגיע לדבור של המתקה – הנמשך עד ליסוד ז"א, והמל השני, לשון מלול והמתקה, במלכות, וד"ל (וראה – באופן אחר, שגם בו "מל" ההמתקה הוא במלכות – גם במאמר "פרצוף הדעת" הנ"ל הערה יט).

עג קהלת יעקב ערך 'שנים מקרא ואחד תרגום' בשם ספר הקנה.

עד כוונה זו באה בהמשך לכוונת שבע הנביאות – שנתבארה בשיעור הנשים שהיה סמוך לסעודת משיח (נדפס בגליון שמיני השתא) – שגם התקשרה לסוד פה־סח, שהרי כל **נבואה** היא "**ניב** שפתים" ובפרט נבואת נשים שהתברכו בכח הדבור (כאשר בין הנביאות התפארת, הכוללת את כל הז"ת, היא **דבורה** הנביאה, לשון **דבור**).

עה שמות יב, כז (פסוק התשובה לבן הרשע, כפי שנתבאר באריכות בחלקים נוספים של ההתוועדות). ורמז (שנדרוש לכבוד הספר "מסָלאים בפז", שם ספרו של חברנו בניום, הרה"ח בנימין־דב רוזנצויג ע"ה, שהרבה להגיע לסעודות משיח והיה ראש ל"כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר", כאשר בשירתו הוא הוציא אותנו מהמודעות העצמית שלנו ומשך אותנו למודעות אלקית

השני הוא שבוע הדבור, השבוע השלישי הוא שבוע הסיפור, השבוע הרביעי הוא שבוע ההבעה, השבוע החמישי הוא שבוע האחוה, השבוע הששי הוא שבוע ההגדה והשבוע השביעי הוא שבוע המלוּל.

מכל פסוקי הדבור, הקשר המובהק ביותר לספירת העמר הוא בפסוק "יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת": הפנימיות של **עֹמֶר** היא **אֹמֶר** (לפי הכלל הידוע שה־**א** היא פנימיות ה־**ע** בכל מקום[עו], וכרמוז בסוד **אור־מים־רקיע** הנ"ל, ר"ת **אמר** וס"ת **עמר** למפרע[עז]) והספירה היא "יום ליום יביע אמר", שהרי כופלים בה את המלה "יום" — מ"היום יום אחד" עד "היום תשעה וארבעים יום"[עח]. למרות הדגשת ה"יום" בספירה, בפועל הספירה היא בלילה — סוד "ולילה ללילה יחוה דעת" — כדי לזכות ל"תמימוֹת"[עט] (והרי התמימות היא פנימיות ספירת ההוד, ה"יחוה דעת" כאן!). תכלית הדעת היא ההודיה של ההוד (כמאמר האות **דלת**, "**דע לומר תודה**"[פ] — דעת של הכרת הטוב (הכרה היא פנימיות הדעת), המביאה להודיה על הטוב הזה. המשמעות הפשוטה של ספירת העמר, "מנחת בכורים"[פא] של קציר שעורים, היא הודיה על ראשית התבואה, ולכן שיא הספירה הוא יום ההוד שבהוד, התודה שבתודה, **לג** בעמר[פב] (יום האחוה שבאחוה לפי הכוונה שכאן, היום בו דורשים ושרים את הפסוק "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים **גם יחד**"[פג]). הכרת הטוב היא יסוד כל המדות הטובות[פד], בסוד "דרך ארץ קדמה לתורה"[פה] של ימי הספירה, ימי ההכנה למתן תורה[פו]. ורמז נאה: "**יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת**" עם הכולל שוה "**על ספירת העמר**"[פז].

אף למודעות טבעית בגילוי האהבה המסותרת שבלב כל יהודי להשי"ת): "**ז**בח **פ**סח" ר"ת **פז**, כאשר פז במילוי – **פא** **זין** – עולה **פסח**!
המלה פז חוזרת בתנ"ך עשר פעמים, אך רק בארבע מתוכן היא ללא אותיות נוספות, ובהקבלה לספירות: "[תשית לראשו] עטרת פז" (תהלים כא, ד) בכתר, העטרה שעל הראש ("לראשו", במובן של על־ראשו); "[ראשו] כתם פז" (שה"ש ה, יא) בחכמה, כללות הראש ("ראשו" עצמו), "חכמה מוחא" (הקדמת תקו"ז יז, א); "כלי פז" (איוב כח, יז) בבינה, שרש הכלים ("גרמוהי"); "אדני פז" (שה"ש ה, טו) במלכות, סוד שם א־דני (וראה בתפארת יוסף להגש"פ, בפירושו לשה"ש שם, שמבאר את הפסוק "שוקיו עמודי שש [נו"ה תרין שוקין, העמודים עליהם נסמכים כל שש המדות] מיוסדים [יסוד] על אדני פז [מלכות]"). והנה, ארבעת הביטויים שכנגד ארבע הספירות כח"ב ומלכות – "**עטרת פז**", "**כתם פז**", "**כלי פז**", "**אדני פז**" – עולים בדיוק **חסד־גבורה־תפארת־נצח־הוד־יסוד**, המשלימים את הארבע לפרצוף שלם של עשר ספירות!

עו ראה בראשית רבה כ, יב. מוסבר בריבוי מקומות. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מא' אייר תשע"ג. וראה גם בשיעור ח' אייר תשמ"ה.

עז ראה גם **סוד ה' ליראיו** עמ' קסג.

עח וראה שו"ע אדה"ז סי' תפט ס"ד (מהט"ד) שאמירת "היום" היא לעיכובא בספירה. ביאור פנימי לכפל היום – "היום" הראשון גילוי אוא"ס שלפני הצמצום ו"יום" השני המשכת הקו – ראה בסידור עם דא"ח שער חג המצות רפה, ב. וראה **לב לדעת** מאמר אמונה ובטחון עמ' עט (ובביאורים שם עמ' קיג).

עט ויקרא כג, טו. וראה מנחות סו, א.

פ ראה חוברת **אמת למד פיך** עמ' 10.

פא ויקרא ב, יד.

פב וראה באורך אוצרות יוסף (למהר"י ענגיל) דרוש ח.

פג תהלים קלג, א. וראה זהר ח"ג נט, ב, ובמאמרי דא"ח רבים.

פד ראה חובות הלבבות הקדמה לשער הבחינה.

פה ויקרא רבה ט, ג; תנא דבי אליהו רבה פ"א.

פו ראה גם בהקדמת מדרש שמואל לאבות (בשם "מצאתי כתוב"); שיח שרפי קודש (קאצק) ימי הספירה בתחילתו. ובכ"מ.

פז "**יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת**" עולה 1164, **יב** פעמים **מהיטבאל** (**יב** צרופי **אלדד־מידד**), **ארץ** פו"א, "**ימי משתה ושמחה**" (אסתר ט, כב), רמז שכל יום בספירה ראוי לעשותו משתה ושמחה (כמו פורים...), מתאים לשמחה שהיא התכונה הפנימית של חדש אייר (שכל הימים בו הם ימי הספירה), "**החלצו מאתכם אנשים לצבא**" (במדבר לא, ג), רמז שזהו הזמן הטוב ביותר להתגייס לצבאות ה'. "**על ספירת העמר**" עולה 1165, "**עץ החיים**" ועוד "**עץ הדעת טוב ורע**" (בראשית ב, ט־יז) העולה ה"פ "**עץ החיים**", תכלית ספירת העמר היא להאיר את העמר (להפוך את ה**עֹמֶר** – וגם את ה**חֹמֶר** ואת ה**הֹמֶר**, לשון מהמורה – ל**אֹמֶר**, צירוף **מר** לכל האותיות הגרוניות), שעץ החיים יאיר את עץ הדעת טוב ורע ויהפוך הכל לעץ החיים, "**קומה הוי' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך**" (במדבר י, לה) בכח הספירה, "**מארבע רוחות באי הרוח**" (יחזקאל לז, ט), מתוך חזון העצמות היבשות שנקרא בשבת הראשונה של הספירה, שבת חוהמ"פ (כפי שנלמד גם בח"ו של סעודת משיח, נדפס בגליון שמיני), "**ותשחק ליום אחרון**" (משלי לא, כה), בהגיעה ליום האחרון של ספירת העמר ולא החסירה יום, "**עולם ברור ראית**" (פסחים נ, א), כאשר על ידי ספירת העמר עלמא דשקרא הופך להיות עלמא דקשוט, ודוק.

ולסיכום:

ט"ז ניסן **אמירה שבאמירה**	י"ז ניסן **דבור שבאמירה**	ח"י ניסן **ספור שבאמירה**	י"ט ניסן **הבעה שבאמירה**	כ' ניסן **אחוה שבאמירה**	כ"א ניסן **הגדה שבאמירה**	כ"ב ניסן **מלול שבאמירה**
כ"ג ניסן **אמירה שבדבור**	כ"ד ניסן **דבור שבדבור**	כ"ה ניסן **ספור שבדבור**	כ"ו ניסן **הבעה שבדבור**	ז"ך ניסן **אחוה שבדבור**	כ"ח ניסן **הגדה שבדבור**	כ"ט ניסן **מלול שבדבור**
ל' ניסן **אמירה שבספור**	א' אייר **דבור שבספור**	ב' אייר **ספור שבספור**	ג' אייר **הבעה שבספור**	ד' אייר **אחוה שבספור**	ה' אייר **הגדה שבספור**	ו' אייר **מלול שבספור**
ז' אייר **אמירה שבהבעה**	ח' אייר **דבור שבהבעה**	ט' אייר **ספור שבהבעה**	י' אייר **הבעה שבהבעה**	י"א אייר **אחוה שבהבעה**	י"ב אייר **הגדה שבהבעה**	י"ג אייר **מלול שבהבעה**
י"ד אייר **אמירה שבאחוה**	ט"ו אייר **דבור שבאחוה**	ט"ז אייר **ספור שבאחוה**	י"ז אייר **הבעה שבאחוה**	ח"י אייר (ל"ג בעומר) **אחוה שבאחוה**	י"ט אייר **הגדה שבאחוה**	כ' אייר **מלול שבאחוה**
כ"א אייר **אמירה שבהגדה**	כ"ב אייר **דבור שבהגדה**	כ"ג אייר **ספור שבהגדה**	כ"ד אייר **הבעה שבהגדה**	כ"ה אייר **אחוה שבהגדה**	כ"ו אייר **הגדה שבהגדה**	ז"ך אייר **מלול שבהגדה**
כ"ח אייר **אמירה שבמלול**	כ"ט אייר **דבור שבמלול**	א' סיון **ספור שבמלול**	ב' סיון **הבעה שבמלול**	ג' סיון **אחוה שבמלול**	ד' סיון **הגדה שבמלול**	ה' סיון **מלול שבמלול**

המשך מעמ' 20

מובהק, ורואה בכל סדר הספירות והפרצופים העליונים התכללות בחב"ד — הכל חב"ד) הכל הוא החכמה הכללית[סד]. לפי הפשט של הקבלה הכל כתה. מה יש שם? עתיק ונוקביה ואריך ונוקביה. כל זה העל־מודע הקולקטיבי, שהוא עיקר סוד הזכרון. שוב, לפי הרש"ש הכל חכמה, עיקר מח הזכרון.

אחרי ארבעת פרצופי הכתר יש את ארבעת פרצופי המוחין — אבא ואמא עילאין וישראל־סבא ותבונה. הם, לפי דרכנו עכשיו, מכוונים כנגד ארבע הדרגות של הלא־מודע האישי.

> פתחנו פה נושא עמוק וגדול. לא נגמור אותו עכשיו – רק פתחנו אותו, לתת איזו טעימה, והלואי לתת חשק לשמוע הלאה

אחר כך יש ארבע מדרגות של "והנגלת לנו ולבנינו"[מט], ארבעת הפרצופים של המודע, שהם ישראל ולאה ויעקב ורחל.

אלו **יב** פרצופי האצילות. אם כן, פתחנו פה נושא עמוק וגדול. לא נגמור אותו עכשיו — רק פתחנו אותו, לתת איזו טעימה, והלואי לתת חשק לשמוע הלאה.

לחיים לחיים! שנזכה לזכור את משיח בכל רגע, ומתוך זה להגיע לנצח האמתי, החיים הנצחיים האמתיים. זהו המסר של פורים.

סד התבאר היטב ב**מבוא לקבלת האר"י**, סימן ו; **חסדי דוד הנאמנים** ח"א עמודים 88־95.

שיעור

דרגות של מודעות בסוד הזמן; התוועדות ליל פורים (חלק אחרון)

זכרון, זמן ומודעות

קיצור מהלך השיעור

בסיום התוועדות ליל פורים פתח הרב נושא עיקרי ויסודי, הנוגע בהבנת התודעה שלנו – על חלקי המודע והלא־מודע שלה – **תפקידו של הזכרון ומושג הזמן** בכלל. **פרק א** מעמיק במושג הזמן – מטפס מ**שקר־הזמן** של "עלמא דשקרא" ל**שרשי הזמן העליונים** ועד אל **הנצח**. **פרק ב** מגדיר מחדש של **קומות במודע ובלא־מודע**, ויש בו פתיחה ראשונית של הרחבת הדברים למבנה קבלי שלם. הדברים מופיעים כאן בגדר הקדמות, מרתקות בפני עצמן, והם הורחבו ופותחו מאד בחלקה האחרון של סעודת משיח, כך שהלימוד כאן הוא הכרות ראשונה עם הנושא ו'פתיחת התאבון' להמשיך שיבוא בע"ה בקרוב.

א. מדרגות של זמן

זכרון – להביא את העבר והעתיד להוה

אנחנו עסוקים היום של הזכרון — "והימים האלה נזכרים ונעשים"[א]. זמן וזכרון הולכים יחד — הרי זוכרים את העבר, בדרך כלל. דולים מתוך תהום הנשיה, מתוך העבר, וחיים אותו מחדש. לכן הרבי הקודם כל כך אהב זכרונות, כתב את ספר הזכרונות. המקור של ספר הזכרונות בתורה הוא "כתב זאת זכרון בספר"[ב], שאז "נזכרים ונעשים" מחדש לגמרי. כלומר, ממשיכים את העבר לתוך ההוה, פעולה שהיא בעצם למעלה מהזמן. כתוב ש"העבר אין"[ג], העבר כבר עבר, כבר לא קיים, והנה בא כח הזכרון של האדם ומחיה מתים, מכניס את העבר שוב לתוך ההוה וחי אותו מחדש. זהו לכאורה המסר העיקרי של פורים, "נזכרים ונעשים".

לכן הבעל שם טוב אומר[ד] שכל מי שקורא את המגלה למפרע לא יצא ידי חובתו[ה], כי היא לא למפרע, לא סיפור שהיה, אלא סיפור שהוה

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ליל פורים תשפ"ה – כפ"ח.

א אסתר ט, כח. הנושא דובר עוד בחלקים הקודמים של ההתוועדות.

ב שמות יז, יד.

ג מראה מוסר (גינצבורג־זליגמאן, פפד"מ ת"מ) אות ה. מובא בפלא יועץ ערך 'דאגה'.

ד כש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות ק.

ה מגילה פ"ב מ"א.

ועוד יותר סיפור שיהיה. כתוב בחסידות שכמו שזוכרים את העבר אפשר לזכור גם את העתיד, "זכֹר ימות עולם"[ו], לזכור את העתיד לבוא. זהו וואדט מפורסם של רבי נחמן[ז] שצריך לקום כל בקר ולזכור את העולם הבא, לזכור את העתיד. איך זוכרים את העתיד? כשמאמינים בנבואת הנביאים שנבאו על ימות המשיח וחיי עולם הבא, ואפילו הדברים שהם בגדר "עין לא ראתה אלהים זולתך" אבל "יעשה למחכה לו"[ח], על ידי "נזכרים ונעשים" הוא יעשה להוה גם את העתיד, כולל העתיד הרחוק ביותר. אם כן, כח הזכרון הוא כח מופלא, פלאי פלאים — כח בנפש לזכור גם את העבר, ואפילו את העתיד. ובזכרון הכל ממש בהוה, ברגע הזה ממש, תדיר לגמרי.

כח הזכרון הוא כח מופלא, פלאי פלאים – כח בנפש לזכור גם את העבר, ואפילו את העתיד. ובזכרון הכל ממש בהוה, ברגע הזה ממש, תדיר לגמרי

על פי זה מובא בחסידות[ט] שיש כמה דרגות של זמן. צריך להבין את כולן בהקשר של זכרון. קודם כל, רואים ששני השרשים זמן וזכרון הולכים טוב ביחד — כשמחברים אותם, **זמן־זכר**, מקבלים **חי** ברבוע. הם צמד־חמד של מושגים. זמן, אם אין בו זכרון, הוא רק אנטרופיה — "כל הוה נפסד"[י], ולכן העבר כבר הלך לאיבוד, אין יותר עבר (מה דהוה הוה). "העתיד עדיין"[יא] ("דבר שלא בא לעולם", עם כל הדינים שבזה[יב]), עוד לא קיים. אפשר לומר שהיחס בין העבר לעתיד, שהעתיד הוא "העלם שאינו במציאות"[יג], עדיין לא היה ולא נברא, והעבר הוא לכל היותר — ביחס לכח הזכרון — "העלם שישנו במציאות". לכן הרבה יותר קל לדלות את הזכרונות מהעבר מאשר לזכור את העתיד. בזכרון העבר אתה מוציא מהעלם שישנו במציאות, אי־שם — לא בעולם שלנו, בעולם שלנו כבר עבר־בטל, אבל אי־שם הוא קיים, העלם שישנו במציאות — אך העתיד הוא העלם שאינו במציאות, ואף על פי כן גם אותו אפשר לזכור. לכן בחסידות כתובות, דווקא בענין פורים, כל הדרגות של הזמן בהקשר לזכרון:

שקר הזמן

יש את הזמן שאנחנו חווים, עבר־הוה־עתיד. ההוה הוא גם נקרא "זמן בינוני" בלשון המדקדקים. הבינוני של התניא הוא מי שחי בהוה (מקיים "בכל דרכיך דעהו"[יד] כאן ועכשו). העבר הוא כבר עבריין והעתיד הוא בחינת צדיק[טו] — הוא באמת חי את העתיד, חי בימות המשיח וחי את המשיח ממש, כמו שהרבי אומר[טז]. כתוב "ועמך כֻּלם צדיקים"[יז] — כל היהודים מאמינים במשיח וחיים את המשיח, אז הם כבר חיים בעתיד. בכל אופן, המדרגה התחתונה ביותר של זמן היא עבר־בינוני־עתיד, שלשת ממדי הזמן הנברא והמוחשי (לפחות בכח המדמה שלנו).

השרש הרוחני של שלשת ממדי הזמן הוא הקו וחוט אור אין סוף שיורד ונמשך בתוך העולמות בסוד "מטי ולא מטי", אט־אט (דהיינו סוד התהוות הזמן, כמבואר במ"א[יח]), וכאשר הוא יגיע עד תחתית עיגול החלל הפנוי שנוצר על ידי הצמצום הראשון (שאז יתחברו עליונים ותחתונים להיות לאחדים ממש, "שוה ומשוה קטן וגדול"[יט], להיות כולם מכירים את

ו דברים לב, ז.
ז לקו"מ נד.
ח ישעיה סד, ג.
ט ראה שמן למאור פורים ד"ה "והימים האלה" פ"ז.
י לשון הראשונים, בעלי החקירה.
יא ראה אנצ"ת בערכו וש"נ.
יב ראה המשך תרס"ו מאמר י עמ' פא. ובכ"מ.
יג משלי ג, ה.
יד שכינה ביניהם עמ' י. מבחר שיעורי התבוננות ט"ו עמ' 205, ובכ"מ.
טו שיחת ש"פ בלק תנש"א ס"י. ובכ"מ.
טז ישעיה ס, כא.
יז ראה מבחר שיעורי התבוננות חט"ו עמ' 94 ו־157.
יח פיוט "וכל מאמינים" למוסף הימים הנוראים.

הזמן של העולם שלנו הוא לא סתם חלק מעלמא דשקרא, אלא אולי החלק היסודי והעיקרי ביותר מכך שהעולם הזה הוא עלמא דשקרא, עולם השקר

נוכחות עצמותו יתברך בכל, בשוה) יבוא משיח, כך כתוב[יט], "בעתה [בעת יגיע הקו לתחתית העיגול, "חת זרֹעֹת עולם'[כ]] אחישנה"[כא]. בכל אופן, היה־הוה־יהיה כשלשה זמנים נפרדים היינו הזמן כמו שאנחנו חווים אותו כעת (בחיבור הקו לתחתית העיגול, מדלגים לממד גבוה באין ערוך מאשר הזמן שאנו חווים כעת).

הזמן של העולם שלנו הוא לא סתם חלק מעלמא דשקרא, אלא אולי החלק היסודי והעיקרי ביותר מכך שהעולם הזה הוא עלמא דשקרא, עולם השקר. רגילים לפרש שהעולם משקר כשהוא מראה לך מציאות של יש ודבר נפרד בפני עצמו, ובאמת 'ה' הוא הכל והכל הוא ה"[כב] ו"כולא קמיה כלא חשיב"[כג], כמו שכתוב בתניא[כד]. העולם שנותן לי לחוש אחרת משקר לי, ולכן הוא "עלמא דשקרא", אבל השרש והמקור של "עלמא דשקרא" הוא חווית הזמן. לפני כל הדברים, כל החפצים שיש בעולם, יש את עצם הזמן של העולם. והזמן מתחלק, עובר, כמו נהר שהמים הולכים ומים חדשים באים. זהו השקר המקורי, כי ה' הוא למעלה מהזמן לגמרי. אצל ה' היה, הוה ויהיה כאחד ממש, ואפילו יותר מזה, כמו שנסביר עכשיו.

אם כן, הדרגה הכי נמוכה היא כמו שאנחנו חווים זמן — "עת ללדת ועת למות... עת מלחמה ועת שלום"[כה] ("ועת לכל חפץ תחת השמים"[כו] — קודם "עת" ואח"כ "כל חפץ", ודוק), לא רוצים להשאר בדיכוטומיה הזו, בשני הקצוות האלה של הזמן. רוצים שכבר יתקיים "בלע המות לנצח"[כז], שיהיו חיים נצחיים. חיים נצחיים הם לא, על פי פשט, שהוא חי הרבה שנים — אלא הכוונה שהוא מגיע למדרגה שלמעלה מהזמן, שהזמן, שהוא בעצם השקר של העולם הזה, לא משחק אצלו כלל. אוי ואבוי אם חיים מיליוני שנים כפשוטם עתה. ושוב, הזמן כפי שאנו חווים אותו זו המדרגה הנמוכה ביותר של סוד ה**זמן** (סוד **מהיטבאל**, יחוד מה ו**בן**, וד"ל).

סדר זמנים באצילות

אך ישנה מדרגה יותר גבוהה של הזמן. מה הדבר הראשון שנברא בעולמות התחתונים בי"ע, הדבר הראשון שהוא שקר? הזמן (כנ"ל). "בראשית" היינו בריאת הזמן[כח]. אבל מעולם האצילות ומעלה אין זמן (כפי שאנו חווים את הזמן כמחולק לעבר־הוה־עתיד).

מקור הזמן, "הוי' מֶלֶך הוי' מָלָך הוי' ימלך לעלם ועד"[כט], הכל יחד ("לעולם ועד" היינו שכולם — "הוי' מלך הוי' מלך הוי' ימלך" — יחד לעולם ועד, מעל לזמן שלנו), היינו תודעת המלכות דאצילות[ל] במקומה, אך כאשר היא יורדת להחיות את שלשת העולמות התחתונים, אזי מתחלק הזמן לעבר־הוה־עתיד. קודם כל ה' בורא את העתיד בעולם הבריאה, את ההוה בעולם היצירה ואת העבר בעולם העשיה, אבל מאצילות ולמעלה אין זמן.

מה יש באצילות? "סדר זמנים [קודם לכן]". סדר זמנים הוא כבר מדרגה ראשונה של זכרון.

יט ראה סה"מ תרנ"ט ד"ה "לכל תכלה" (עמ' קי ואילך) בשם יש מקובלים אומרים; המשך תער"ב ח"א ריש עמ' קיז; סה"מ תש"ב עמ' 122 ואילך.

כ דברים לג, כז.

כא ישעיה ס, כב.

כב אגרת רבי אייזיק מהומיל. נדפסה ב**לב לדעת** "וצדיק יסוד עולם" ביאור א (עמ' קסד ואילך).

כג ע"פ זהר ח"א יא, ב.

כד תניא פל"ג.

כה קהלת ג, ב־ח.

כו שם פסוק א.

כז ישעיה כה, ח.

כח ראה אמונות ודעות מ"ב פי"א; מו"נ ח"ב פי"ג; שם ריש פ"ל. ראה אור תורה (קה"ת) אות שצא.

כט נוסח התפלה (שילוב של תהלים י, טז; דה"א טז, לא; שמות טו, יח).

ל תניא שעהיוה"א פ"ז.

בסדר זמנים הכל קיים יחד, ואפילו מסודר — הכל מסודר. אז רואים ביחד מה היה, מה הוה ומה יהיה. לא שהעבר והוה העתיד הם אותו דבר, עדיין, אבל רואים את הסדר — זה נקרא "סדר זמנים קודם לכן"[לא]. בשביל לראות סדר זמנים צריך זכרון טוב (מח הזכרון, מח החכמה, של עולם האצילות, "נקודה דנעיץ"[לב] בכל עולם האצילות). שוב, זו כבר עליה מהעולמות התחתונים הנפרדים לעולם האצילות, עולם האחדות.

"היה הוה ויהיה כאחד"

אבל יש דרגה של שרש הזמן עוד יותר למעלה מזה, שהוא הביטוי שאמרנו קודם — "היה הוה ויהיה כאחד"[לג] ממש. "הוי' מֶלֶךְ הוי' מָלָךְ הוי' ימלֹךְ" הוא לא כאחד ממש, הוא לא נבדל לגמרי מהזמן התחתון, אלא אדרבה, הוא מקור לו. אמנם מדובר במלכות דאצילות, אבל ממקומה באצילות (שם היא מכונה "זנב לאריות") היא יורדת (בסוד "ראש לשועלים"[לד]) להוות ולהחיות ולקיים את עולמות בי"ע התחתונים. למעלה מכך יש "סדר זמנים" בכללות עולם האצילות (אך בפרט בו"ק דאצילות, "ששת ימים עשה הוי'"[לה], ז"א דאצילות, ששם מאיר אור יסוד אבא, וד"ל). שוב, כשאני זוכר את הסדר זמנים אני זוכר, בנקודת ההוה, מה שהיה וגם מה שיהיה — הכל גלוי לפני, לפי הסדר. כלומר, הכל על הלוח, אבל בצד אחד העבר ובצד השני העתיד, ואני מסתכל־זוכר — כולם נסקרים אצלי בסקירה אחת, הכל הוה אצלי.

> כשאני אומר "היה הוה ויהיה כאחד ממש", הכוונה שכל ההיה, כל ההוה וכל היהיה מרוכז, מתומצת, בנקודה אחת ממש

למעלה מכל זה כל הזמנים — גם ההיה, גם ההוה וגם היהיה — הם נקודה אחת ממש (לא רק שהעבר והעתיד כלולים ומאירים בתוך נקודת ההוה), הכל אחד ממש. מדרגה זו היא אמיתת ענין "כולם נסקרים בסקירה אחת"[לו] (היינו סקירת הכל יחד במחשבה הקדומה דא"ק[לז], שלמעלה מעלה מעולם האצילות). כלומה, אם הכל רשום לי לפי סדר על הלוח אני צריך להסתכל על צד ימין ואחר כך (כביכול, כאשר מדובר בעולם האצילות) לעבור בעינים מימין לשמאל — זה גם לוקח זמן (שוב, כביכול), זהו "סדר זמנים", בו אין זמן ממש, אבל בכל אופן לא הכל נקודה אחת ממש (כלומר שעדיין יש שלשה חלקי זמן, עבר־הוה־עתיד, אלא שרואים הכל יחד). אבל כשאני אומר "היה הוה ויהיה כאחד ממש", הכוונה שכל ההיה, כל ההוה וכל היהיה מרוכז, מתומצת, בנקודה אחת ממש.

נצח

ועדיין, גם במשפט הזה, אמרתי היה־הוה־יהיה — זה כמו לומר ששלשה הם אחד, חד ממש. אבל יש גם משהו יותר גבוה, שהוא הנצח האמתי של פורים — "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"[לח]. לא נצח במובן של נצחיות הזמן — הנצח שאני מדבר עליו עכשיו הוא לא נצחיות הזמן — אלא נצח בעצם, שאין זמן בכלל, "כולא קמיה כלא חשיב". ראשית ה"כולא קמיה כלא חשיב" הוא לגבי הזמן עצמו — אין זמן! אין לא היה, לא הוה ולא יהיה — כי הכל הוא ה', עצמותו יתברך, נמנע הנמנעות.

לא בראשית רבה ג, ז.
לב זהר ח"א ג, ב.
לג ראה שו"ע או"ח ה, א. ועוד.
לד שער מאמרי רז"ל מאמר "פסיעותיו של אברהם אבינו"; פירוש הגר"א לספרא דצניעותא פ"ג; ישרש יעקב כללים בסוד לאה ורחל כלל כג.
לה שמות כ, י.
לו ר"ה יח, א.
לז ראה המשך תרס"ו ד"ה "וספרתם" (עמ' ריג).
לח שמואל־א טו, כט.

ארבע המדרגות בעולמות

יש כאן, אם כן, ארבע מדרגות. איך מסבירים בלשון פנימיות התורה? המדרגה הראשונה, כמו שאמרנו, היא בעולמות התחתונים בי"ע.

מהמדרגה השניה מתחיל סוד הזכרון. כח הזכרון הוא במח החכמה[לט], מוחין דאבא (סוד יום השבת[מ] ותלמוד ירושלמי[מא]). המדרגה השניה כוללת שלש דרגות (שלבי התפתחות) של עולם האצילות: עקודים־נקודים־ברודים — שלשת עולמות האצילות (שנאצלו מא"ק המכונה "מאציל", כנודע — עקודים מפיו, נקודים מעיניו, ברודים ממצחו[מב], בסוד "כל הגבוה יותר יורד למטה יותר"[מג], וד"ל) שקדמו למציאות של של העולמות התחתונים בי"ע, של מציאות נבראים נפרדים. כתוב[מד] ששלשת העולמות עקודים־נקודים־ברודים הם כנגד אברהם, יצחק ויעקב — אברהם הוא עולם העקודים, שכל האורות עקודים בכלי אחד; יצחק כנגד עולם התהו, עולם הנקודים, שלכל אור יש כלי בפני עצמו; יעקב הוא בעל עולם האצילות סתם שהוא עולם האצילות המתוקן, עולם הברודים. בכל העולמות האלה, שהם בעצם כמו בי"ע (מעל לבי"ע התחתונים) — הכל באצילות (עולם האחדות, אך בעולם הנקודים היתה שבירה, כנודע) — יש סדר זמנים שקדם לזמן של העולם שלנו.

איפה יש היה־הוה־ויהיה כאחד ממש? במחשבה הקדומה דא"ק. כמו שכבר אמרנו, על המחשבה הקדומה דא"ק כתוב "כולם נסקרים בסקירה אחת", הכל כאחת ממש.

ואיפה "כולא קמיה כלא חשיב"? כתוב[מה] שלאדם קדמון יש את בחינת ה"אדם" שלו וגם את בחינת ה"קדמון" שבו, כמו שעתיק מתלבש בתוך אריך כך ה"קדמון" מתלבש בתוך ה"אדם". מצד הקדמון — אחד הפירושים של קדמון הוא לא שקדמון בזמן אלא שקדם לזמן — הוא למעלה מהזמן לגמרי. זהו הנצח. איפה נמצא הנצח? בכתר דא"ק, או בראשית הקו.

שרש המדרגות לפני הצמצום

הסברנו את כל המדרגות אחרי הצמצום, אבל "כל מה שיש ביבשה יש בים"[מו], היבשה היא אחרי הצמצום והים הוא לפני הצמצום[מז]:

שרש הזמן שלנו הוא מה שה' "שער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל"[מח] — הוא שיער את העתיד. בדרגת "קדמון" שלפני הצמצום יש עתיד, ואם כן יש גם הוה ועבר — הכל באור אין סוף שלפני הצמצום. אם כן, שרש הזמן שלנו הוא ב"קדמון".

השרש של סדר זמנים, שקדם לו, הוא בבחינת "אחד".

אבל שתי המדרגות העליונות, כנגד **י־ה**, "הנסתר"[מט], הן בבחינת "יחיד": הנקודה אחת של הזמן היא כבר בטול במציאות לגמרי, הגילוי בנפש ש"אין עוד מלבדו"[נ] ("יחיד הוא"), אבל יש יותר ממנה — השתקפות־התגלות היש האמיתי, עצמותו יתברך ממש, ביש הנברא, ועד ש"הוא הוא" (היש האמיתי והיש הנברא) ממש[נא], דבר

לט שעה"כ דרושי העמידה דרוש ד.

מ ראה תו"א יתרו סח, ב.

מא ראה בארוכה שערי אורה ד"ה "בכ"ה בכסלו" פנ"ד ואילך; המשך תרס"ו עמ' צ ואילך; ד"ה "אמר רבא" תש"ח פי"א. וראה סדרת שיעורים בנושא בבלי וירושלמי החל מכ"ב אלול תש"ע.

מב עקודים - ע"ח ש"ו פ"א; נקודים - שם ש"ח פ"א; ברודים - שם ש"ו פ"ד.

מג לקו"ת ויקרא לד, ג; לט, ג; במדבר לח, ב (ובכ"מ); סה"מ תקס"ד עמ' קכ"ו בשם הבעש"ט והמגיד; שערי אורה ד"ה "יביאו לבוש מלכות" פי"ב ואילך ופל"ב ואילך.

מד הגהות רנ"ש לאוצרות חיים אות כד (נדפס גם בסוף מבו"ש).

מה ראה שיעורים בסוד ה' ליראיו ח"ב עמ' קמא.

מו חולין קכז, א.

מז ראה שער האמונה (אדה"א) פי"ד. קיצורים וביאורים למאמר ד"ה "הרכבת" מהרה"צ רבי הלל מפאריטש פ"א (נדפס בספר מגיד מראשית אחרית).

מח ראה מקדש מלך על זהר ח"א טו, א; עמק המלך תחלת ש"א. ובמאמרי חב"ד בכ"מ.

מט דברים כט, כח.

נ שם ד, לה.

נא ביאורי הזהר אדמו"ר האמצעי פרשת בשלח ד"ה "עוד י"ל" (מג, ג); סה"מ תרס"א עמ' קצא ואילך; המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קמד־ה.

שלא יתכן כל עוד יש שמץ של מציאות הזמן (הזמן, על כל דרגותיו, הוא המפריד בין בורא לנברא, וד"ל). המדרגה של היה־הוה־יהיה כאחד ממש (לפני הצמצום, בדרגת יחיד) היינו גילוי של "גאט איז אלץ" ("אין עוד מלבדו") אך דרגת הנצח ששם אין זמן (מפריד) כלל היינו הגילוי של "אלץ איז גאט", וד"ל. והוא על דרך ההסבר בחסידות ל"עומדים צפופים ומשתחווים רווחים"[נב], ב"עומדים צפופים" הכל (כל חלקי הזמן) צפוף בנקודה אחת, אבל "משתחווים רווחים" היינו סוד המרחב העצמי, הכל בטל בתכלית (יותר מעומדים צפופים) וביחד עם זה הכל מרווח בעצם (הנברא מרווח כמו הבורא, אין שום הבדל ביניהם, אלא שלזה קוראים בורא ולזה קוראים נברא, אך באמת "הוא הוא" כנ"ל) — נושא הפכים ונמנע הנמנעות, וד"ל. הדרגה העליונה היא דרגת הנצח האמיתי, הכח לנצח כל הבדל בין בורא לנברא, וד"ל.

אם כן, הסברנו בקיצור — שצריך הרבה להרחיב — מה הן ארבע דרגות של המושג זמן, גם אחרי הצמצום וגם לפני הצמצום, כאשר לדרגה הכי גבוהה קראנו נצח, לא במשמעות של נצחיות הזמן, אלא עצם נקודת הנצח, שהוא "נצח ישראל" (יחוד נצח ה' וישראל לגמרי כנ"ל) ש"לא ישקר [לומר שיש כאן שנים] ולא ינחם [לבחור לו עם אחר ועולם אחר, הרי הכל הוא ו'אין עוד']".

ולסיכום:

עבר־הוה־עתיד	בי"ע	קדמון
סדר זמנים	אצילות	אחד
היה הוה ויהיה כאחד	מחשבה קדומה דא"ק	ה' הוא הכל (יחיד)
נצח	כתר דא"ק	הכל הוא ה' (יחיד)

ב. קומות של מודעות

מודע, תת־מודע, על־מודע, לא־מודע

עכשיו נעבור לזכרון: צריך לזכור את כל הדרגות האלו, הכל נמצא בלא־מודע שלי. הרי "במי נמלך? בנשמותיהם של צדיקים"[נג], "ועמך כֻּלם צדיקים". גם בדרגה העליונה דיחיד — אנחנו נמצאים (אדרבה, שם עיקר המציאות שלנו). צריך לזכור את הלא־מודע. "דע מאין באת"[נד], באת "מאין" — מ"אין מזל לישראל"[נה]. האין הכי גבוה הוא הנצח, נקודת הנצח. מה הוא אין? שאין זמן בכלל. כמובן, אם אין זמן גם אין מקום, כידוע היום שהא בהא תליא, אבל הזמן הוא העיקר.

במודעות של האדם יש שלש דרגות — דרגה אחת של מודע ושתי דרגות כלליות של לא־מודע. המודע הוא מה שאני עכשיו יודע, במודע שלי, מה שגלוי לפני. הדרגה שמעל למודע שלי היא הלא־מודע האישי שלי (personal unconscious). אבל יש רובד אחר, למעלה מזה, לא־מודע כללי (collective unconscious). בכל אחד משלשת הכללים האלה יש ארבע מדרגות:

המודע הפשוט שלי עובר שלבים של התפתחות והתבגרות שקוראים להם, כפי שהסברנו בעומק לאחרונה[נו], קטנות א', גדלות א', קטנות ב' וגדלות ב' (שייך לכוונות של ספירת העמר[נז]). אלו ארבע דרגות שכולן בתוך המודע — רק שיש תהליך, לוקח זמן, לעבור מאחת לשניה, לא הכל ביחד.

למעלה, יחסית, ב"סדר זמנים", הכל יחד — אבל יש סדר, "יש סדר למשנה"[נח]. מה יש שמה? עכשיו נחדש, נגדיר מחדש, מושגים ששמעו אותם — אבל ניתן להם משמעות אחרת. בעיקר ניתן

נב אבות פ"ה מ"ה.

נג ז"ח קכא, ג (וראה אור תורה להרה"מ, רפו).

נד אבות פ"ג מ"א.

נה בעש"ט עה"ת לך לך אות כו; ע"פ שבת קנו, א.

נו שיעור כ"ח שבט השתא (טרם פורסם). וראה גם שיעורי שבת נח (פורסם בגליון לך לך) ו'ו' אדר (פורסם בגליון כי תשא) השתא. ובכ"מ.

נז דרושי פסח וספיה"ע בשעה"כ ופע"ח.

נח ראה ב"ק קב, א; ע"ז ז, א.

למעלה מהטרום־מודע, יש תת־מודע. למעלה מהתת־מודע יש על־מודע. למעלה מהעל־מודע יש לא־מודע. ככה היום אנחנו מחדשים

משמעות אחרת למושגים תת־מודע, על־מודע ולא־מודע. אם אתה מדבר עם פסיכולוג או פילוסוף צריך לומר לו ששינינו לגמרי את ההגדרות של המושגים האלה... יש עוד דבר: יש מדרגה שנקראת טרום־מודע, על סף המודע — עוד לא התגלה, אבל קרוב להתגלות. זו מדרגה שנקראת מקיף הקרוב, שהוא "נוגע ואינו נוגע"[נט], "מטי ולא מטי"[ס]. את הטרום־מודע נשאיר כמו שמסבירים — את הטרום־מודע ממש ניתן לחוש (כל פעם שאני 'נזכר' בדבר מה אני חש את המציאות של הטרום־מודע שהרגע הפך אצלי להיות מודע, היינו מה שהיש מרגיש את מציאות ה"אין של היש", שהרי אין דבר עושה את עצמו, וד"ל).

המשיח צומח מתוך העבר, מתוך כל הטראומות שעברו על עם ישראל, וגם מתוך כל הנסים והנפלאות שה' עשה לנו

אבל למעלה מהטרום־מודע, יש תת־מודע. למעלה מהתת־מודע יש על־מודע. למעלה מהעל־מודע יש לא־מודע. ככה היום אנחנו מחדשים.

מהו תת־מודע בהגדרה החדשה שלו? לזכור את ה'תת'. שוב, לדלות מתוך התהום, תהום הנשיה, את ה'תת'. מהו התת־מודע? העבר. בתת־מודע נמצא כל מה שהתרחש אתי בעבר — גם בגלגול הזה וגם בגלגולים קודמים — כל הטראומות וכל הזכרונות הטובים שהיו לי. כל מה שיש שם, גם טוב וגם רע. הכל שייך לתת־מודע, לפי הגדר החדש שלנו היום.

מהו על־מודע? זכרון העתיד. העבר הוא מתחת, "צמח שמו ומתחתיו יצמח"[סא] — המשיח צומח מתוך העבר, מתוך כל הטראומות שעברו על עם ישראל[סב], וגם מתוך כל הנסים והנפלאות שה' עשה לנו. ה'על' הוא מה שעתיד להיות. אפילו המלה **על** היא ר"ת **ע**תיד **ל**בא. ליכולת שלי לזכור את העתיד, לדלות מהלא־מודע את ההעלם שאינו במציאות עדיין — "העתיד עדיין" — אנחנו קוראים עכשיו על־מודע. לא כמו שהיינו מתרגמים לאנגלית, superconscious, אלא משהו אחר.

מהו, אם כן, לא־מודע? פשוט בטול — בטול המודע. זו מדרגה שאין לא עבר ולא עתיד, באמת הכל אחד — או אחד בדרגה של היה הוה ויהיה כאחד, או אחד בדרגה של נצח. שוב, זו מדרגה שבכלל לא שייכת למודע. התת־מודע שייך, העל־מודע שייך, הטרום־מודע ודאי — הוא על סף המודע.

יב פרצופים

יש את כל הדרגות האלה גם במודע, גם בלא־מודע האישי וגם בלא־מודע הקולקטיבי (של כל עם ישראל). העיקר שלו הוא פורים, לכן מדברים עליו עכשיו, בפורים. אם כן, יש בעצם 12 מדרגות שצריך להסביר — ארבע מדרגות של המודע, ארבע מדרגות של הלא־מודע האישי וארבע מדרגות של הלא־מודע הקולקטיבי. בשביל להסביר צריך לתת איזו הקבלה, קבלה לשון הקבלה[סג]. איפה יש כזו חלוקה בקבלה, 4 על 4 על 4? הדבר הכי מתבקש בקבלה הוא **יב** פרצופי האצילות, שמתחלקים 4־4־4:

ארבעת העליונים הם ארבעת פרצופי הכתר — הכל כתר, אבל לפי הרש"ש (שהיה 'חב"דניק'

המשך בעמ' 13

נט רש"י דברים לב, יא.

ס זח"א טז, ב.

סא זכריה ו, יב.

סב שיעור מוצאי ט"ו בשבט השתא ח"ג – "צמיחה מתוך משבר" – נדפס בגליון תצוה זכור.

סג ראה הקדמת **סוד ה' ליראיו** הערה סו. ובהרחבה יותר ב**שיעורים בסוד ה'** ח"א עמ' נג ו־רעח; מבוא לספר **אל עולם הקבלה**; **עולמות** מאמר "קווים מקבילים נפגשים באין־סוף".

"וספרתם"
פניני ספירת העומר

ספירה לתורה ולארץ

קיצור מהלך השיעור

זהו המאמר השני בסדרת 'פניני ספירת העומר', ונקודת הביאור העיקרית בו היא **הפנים הכפולות** של ספירת העומר. מצד אחד, ספירת העומר היא הכנה רוויית **ציפיה למתן תורה** בחג השבועות, כידוע בכל הספרים הקדושים – קושרת את **יציאת מצרים** לתכלית של מתן תורה. אך מצד נוסף, הספירה קושרת את יציאת מצרים ל**ביאה לארץ ישראל**, הארץ בה מתקיימת **התכלית האמתית של התורה**, בבירור וזיכוך החומריות להיות **"דירה בתחתונים"** ממש.

כפל־הפנים הזה מתבטא ב**ספירת הימים**, "תספרו חמשים יום", "עד ועד בכלל" (כולל היום החמשים), בהגעה אל **היעד בארץ ישראל**, לעומת **ספירת השבועות** המבטאת את ההתקדמות ל**מתן תורה** בחג השבועות.

חמשים יום ושבעה שבועות

בספירת העומר "מצוה לממני יומי ומצוה לממני שבועי"[א]. והנה בספירת הימים נאמר (בפרשת אמור) "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום"[ב], ומשמע שסופרים גם את היום החמשים, ואילו בספירת השבועות נאמר (בפרשת ראה) "שבעה שָׁבֻעֹת תספר לך"[ג] דהיינו ספירה של מ"ט יום בלבד.

אמנם להלכה גם ספירת הימים מסתיימת ביום המ"ט, כפירוש רש"י על הפסוק "עד ממחרת השבת השביעית תספרו – ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום". הראשונים דנו מדוע באמת לא מונים גם את יום החמשים, והסבירו שהדבר נלמד מהשוואה לספירת השבועות[ד]. אם כן, הפסוק של ספירת הימים מצד עצמו יכול להתפרש "עד ועד בכלל" (וזו המשמעות הפשוטה יותר). יתרה מזו, יש אומרים שבאמת צריך לספור גם את היום

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב ניסן תשפ"ה.

א חגיגה יז, ב.
ב ויקרא כג, טז.
ג דברים טז, ט.
ד ראו"ש פסחים פ"י סי' מ.

ספירת העומר היא הכנה למתן תורה, בציפיה והשתוקקות הולכת וגוברת

החמשים אלא שספירה זו מתקיימת באופן אחד, בהזכרת עניינו של חג השבועות[ח].

שני ענינים בספירה

נראה שיש שני ענינים כלליים בספירת העומר: הכנה למתן תורה והכנה לביאת הארץ, והם כנגד ספירת השבועות וספירת הימים, כמו שיתבאר:

ידוע הטעם שפירשו הראשונים[ו], שספירת העומר היא הכנה למתן תורה, בציפיה והשתוקקות הולכת וגוברת, ובכך מחברת הספירה את יציאת מצרים לתכליתה במתן תורה, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה"[ז] — לקשור כאחד את ארבע לשונות הגאולה "והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי"[ח]. ענין זה מודגש במיוחד בספירת השבועות, שהרי חג השבועות ("זמן מתן תורתנו"[ט]) נקרא על שם ספירת השבועות "שבעה שָׁבֻעֹת תספר לך... ועשית חג שָׁבֻעוֹת לה' אלהיך".

אולם בספירת הימים מודגש במיוחד הקשר לארץ: "כי תבאו אל הארץ... וקצרתם את קצירה והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן [כאשר העומר קרב רק מתבואת ארץ ישראל], הקרבן הראשון הבא מתבואת השנה הזו, "מנחת בכורים"[יא]... וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה... תספרו חמשים יום", ויש לומר שספירת הימים קושרת את היציאה ממצרים לביאה לארץ! לקשור את יציאת מצרים בלשון החמישית של הגאולה, "והבאתי אתכם אל הארץ"[יב].

אמנם מתן תורה הוא 'התכלית הראשונה' של יציאת מצרים, אך באמת זהו עדיין שלב (הכרחי) לקראת התכלית האמתית הנשלמת רק בביאה לארץ, כמפורש בפסוק "ואותנו הוציא משם ["והוצאתי"] למען הביא אותנו ["והבאתי"] לתת לנו את הארץ"[יג]. בארץ ישראל מתקיימות כל מצוות התורה בפועל ממש, "לעשות לו יתברך דירה בתחתונים"[יד] — יעוד מתן תורה לאיש הישראלי שיוכל לברר את כל הניצוצות הקדושים ועד להכליל את החומריות באלקות ממש.

והנה היום החמישים מבטא את השלמות, כמו שער הנו"ן ב"חמשים שערי בינה" וכמו עניינה של שנת היובל (ובמושגי הקבלה: סוד "עלמא דחירו"[טו], אמא עילאה, כאשר "פנימיות אמא פנימיות עתיק"[טז] עוד יותר מאשר "פנימיות אבא פנימיות עתיק"[יז]). לכן בספירת השבועות,

---

ה שיטת הרוקח, כמו שביאר דבריו מהר"י ענגיל בגליוני הש"ס פסחים קו, א, עיי"ש.

ו מורה נבוכים ח"ג פמ"ג. ספר החינוך מצוה שו. ועוד.

ז שמות ג, יב.

ח שמות ו, ו-ז. "והוצאתי והצלתי וגאלתי" בפסוק אחד, ובפסוק השני "ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים" במתן תורה (כפירוש ראב"ע ועוד) ענין אחר לגמרי, תכלית היציאה מהקליפה לקחת את עם ישראל לה' ממש (כמו לקוחי אשה), "אנו ליה וליה עינינו". וראה בשיעור 'שבע לשונות גאולה' בגליון פסח תשפ"ה.

ט ראה שו"ע או"ח תצד, במגן אברהם ובדברי אדה"ד, ואכמ"ל.

י כלים פ"א מ"ו "ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות, ומה היא קדושתה שמביאים ממנה העומר והבכורים ושתי הלחם מה שאין מביאים כן מכל הארצות".

יא ויקרא ב, יד. אם כן, לפי סדר הזמנים (מפסח, הראשון לרגלים), העומר בא ראשון, אחר כך שתי הלחם (המתירים את החדש במקדש) ולבסוף הבכורים (מעצרת ואילך) – והם כנגד הסדר היסודי של "הכנעה, הבדלה, המתקה" (כש"ט כח): עומר שעורים מאכל בהמה, הכנעה; שתי הלחם, הבדלה של מתן תורה; בכורים המתקה בהבאת הדבש למקדש. אכן, גם העומר נקרא בכורים, "מנחת בכורים", "נעוץ סופן בתחילתן", וכדברי הבעש"ט שאחרי הכנעה־הבדלה־המתקה ("לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך") יש שלב נוסף ("אל הארץ אשר אראך"), בטול גמור לרצון ה' ("ארץ שרצתה לעשות רצון קונה"), כעין הכנעה לאחר המתקה (סוד בתי לאחר אמי, ראה תו"א ד"ה רני ושמחי כמבואר ב**בעתה אחישנה** עמ' רנח ואילך).

יב שמות ו, ח.

יג דברים ו, כג.

יד תנחומא נשא טז.

טו זהר ח"ב קפו, א.

טז הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד. ראה תורת שמואל תרכ"ד עמ' לד.

יז : ראה לקו"ת נצבים מט, ד (מפע"ח שער הק"ש פט"ו).

הציפיה למתן תורה, לא מגיעים ליום החמשים עצמו אלא "עד ולא עד בכלל". אבל בספירת הימים, הציפיה לכניסה לארץ, מגיעים ליום החמשים, "עד ועד בכלל".

[בתורה עצמה, המספר מ"ט רומז ל"מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, כמו שהיה דורש רבי מאיר[יח]. אך יכלתו לדרוש כך היא מפני שהוא בחינת שער הנו"ן, סוד נס ביחס לטבע (ענינו של רבי מאיר בעל הנס), עלמא דחירו, "וקראתם דרור"[יט], וכך הוא 'חופשי' לדרוש טמא וטהור ולהגיע לאמת.]

ועוד בפנימיות, חמשת לשונות הגאולה הן כנגד נרנח"י (וכנגד ארבע אותיות הוי' וקוצו של יו"ד): "והוצאתי" — נפש; "והצלתי" — רוח; "וגאלתי" — נשמה; "ולקחתי" — חיה; "והבאתי" — יחידה. מתן תורה ("ולקחתי") שייך לדרגת החיה, חכמה, "אורייתא מחכמה נפקת", ואילו הביאה לארץ כנגד היחידה, גילוי האמונה הפשוטה וכח מסירות הנפש של היהודי (המתגלה בכניסה לארץ, כדברי משה רבינו לדור הנכנס לארץ "שמע ישראל", וכמבואר בתניא פרק כה עיי"ש). החיה היא המקיף הקרוב (התכלית הראשונה של היציאה) והיחידה היא המקיף הרחוק, "בבואה דבבואה"[כ].

היום השני של פסח הוא העלאת השניות להכלל באחדות הפשוטה. והוא סוד ארץ ישראל, העלאת החומריות להכלל בקדושה – התכלית של מתן תורה

חטה ושעורה

ספירת העומר מתחילה ביום השני של פסח, בו מקריבים את העומר. היום הראשון של פסח הוא גילוי האחדות הפשוטה, כנגד "יום אחד" במעשה בראשית (שבו האחדות שררה בכל, "שהיה הקב"ה יחיד בעולמו"[כא]). ואילו היום השני של פסח הוא תיקון השניות, כנגד היום השני במעשה בראשית — העלאת השניות להכלל באחדות הפשוטה. והוא סוד ארץ ישראל, העלאת החומריות להכלל בקדושה — התכלית של מתן תורה.

ביום הראשון של פסח אוכלים מצה (אכילת חובה, שלא כשאר הימים שאכילתה רשות), כאשר המצה היא מן החטים, מאכל אדם[כב]. ואילו ביום השני של פסח מביאים את העומר מן השעורים, מאכל בהמה. אכן, השעורים הם במיוחד מאכל חמורים (ואילו פרה אוכלת כרשינים)[כג], כרמוז במדת "חֹמֶר שעורים"[כד] — ונמצא שקרבן העומר וספירת העומר קשורים במיוחד לחמור, תיקון החומר־חומריות, **עמר** מתחלף ב**חמר** (חילוף **ע־ח** באותיות הגרוניות, כמו ש**עמר** קשור ל**אמר**[כה]).

ביציאת מצרים לקח כל אחד מישראל כסף וזהב וכל טוב מצרים על גבי חמורים[כו] (כמו שאחי יוסף לקחו "עשרה חמרים נושאים מטוב מצרים"[כז]), כטעם מצות פטר חמור להעלות את הניצוצות הקדושים מחומריות מצרים "אשר בשר חמורים בשרם"[כח], חמור לשון חומריות[כט].

יח מדרש תהלים יב. וראה עירובין יג, ב וחידושי הריטב"א שם.
יט ויקרא כה, ו.
כ גיטין סו, א. ראה לקו"ת כי תצא לז, ג.
כא רש"י בראשית א, ה.
כב אע"פ שיוצאים ידי חובת מצה בכל חמשת מיני דגן, פסחים פ"ב מ"ה.
כג כמבואר בבבא קמא יט, ב "פרה שאכלה שעורין וחמור שאכל כרשינין" (שינוי היפך מדרכם).
כד ויקרא כז, טז. הושע ג, ב (בהקשר ליציאת מצרים, עיין במפרשים שם).
כה ראה לעיל בשיעור 'ספירת האמר'.
כו רש"י שמות יג, יג "שאין לך אחד מישראל שלא נטל הרבה חמורים טעונים מכספם ומזהבם של מצרים".
כז בראשית מה, כג.
כח יחזקאל כג, כ.
כט גבורות ה' פכ"ט. היום יום כ"ח שבט.

ותכלית זו נשלמת בביאה לארץ ובהבאת העומר מן השעורים.

ביציאת מצרים אכלו ישראל את המן (לאחר שכלו שיירי המצות[ל]), אך כאשר נכנסו לארץ והקריבו את עומר השעורים פסק המן[לא]. המן הוא "לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת אוכלים"[לב], והוא נחשב כחטה (מאכל אדם) ביחס לכל פירות ארץ ישראל ותבואתה הנחשבים לעומתו כשעורים, מאכל בהמה־חמור (כדברי המדרש שכל עוד היה לישראל מן לא רצו לאכול מתבואת הארץ כמו אדם שיש לו חטים ואינו רוצה לאכול שעורים[לג]). המן הוא בחינת אור ישר, "לחם מן השמים"[לד], ולכן הוא שייך למתן תורה, "תורה מן השמים", "לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן"[לה] (כאשר **חטה** = **כב** אותיות התורה[לו]). אבל השעורה היא סוד אור חוזר העולה מן הארץ, "אמת מארץ תצמח"[לז], כאשר "כל אור חוזר חוזר לקדמותו ממש"[לח] (למעלה ממקורו של האור הישר). באופן נוסף, חטה ושעורה הן כנגד איש ואשה (כמבואר שאיש ואשה הם בחינת צורה וחומר[לט]), לכן משה שפרש מן האשה קיבל את התורה אך לא נכנס לארץ (בחינת אשה).

ספירת העומר היא דוקא בלילה, אז מאיר האור החוזר של הלבנה, בחינת שעורה כנ"ל, עד ש"לילה כיום יאיר"[מ]. הנוסח המעכב הוא "היום יום" (ואם אמר רק "יום אחד לעומר" לא יצא ידי חובה) — היינו אור אין סוף שלפני הצמצום ("היום")[מא] שמכוחו הלילה נהפך ליום ("ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"[מב], הכל יום), "אתהפכא חשוכא לנהורא"[מג]. זו העבודה של ארץ ישראל, תכלית כוונת בריאת העולם, לעשות לו יתברך דירה בתחתונים (דירה לשון דרור, שנת היובל, סוד החמשים כנ"ל).

גאולה־תורה־ארץ

נמצא שספירת העומר מחברת שלשה שלבים (כרמוז בכך ש**ספירת העמר** = **ספירה ספירה**): גאולה (יציאת מצרים הנשלמת בלשון "וגאלתי" כנ"ל), תורה (בחג השבועות, לאחר ספירת שבעה שבועות), ארץ ישראל (סדר מובהק של הכנעה־הבדלה־המתקה[מד]: יציאת מצרים "כי ברח העם"[מה] מתוך הכנעה ביודעם שעדיין אינם מתוקנים והרע בתוקפו[מו]; מתן תורה הבדלה; ארץ ישראל המתקה).

והנה **גאולה תורה ארץ ישראל** = **מלכות מלכות מלכות**. וכסדר עבודה: מלכות ראשונה היינו עצם הגאולה מהשעבוד למלכות פרעה ("הללו עבדי ה' ולא עבדי פרעה"[מז]); המלכות השניה היא הקמת מלכות ישראל לפי תורה (כפי שנעשה עוד במדבר, לפני הכניסה לארץ, על ידי משה רבינו "ויהי בישרון מלך"[מח]); והמלכות השלישית (ארץ ישראל) היינו מלכות מלך המשיח, עצם עניין הביאה לארץ (כאשר הלשון ביאה לארץ היא כלשון ביאת המשיח), שלמות עבודת האתהפכא, עד להפיכת עצם מציאות העולם הזה (עלמא דשקרא) להיות לו, לאחדותו הפשוטה יתברך, דירה בתחתונים.

ל רש"י שמות טז, א.
לא יהושע ה, יא־יב. ראש השנה יג, א.
לב יומא עה, ב.
לג ספרי בהעלותך פיסקא פט. לכל זה ראה דברי ר"י ענגיל נלקטו בתפארת יוסף פרשת בא (יב, ח) ובהגדת ר"י ענגיל סי' קפז.
לד שמות טז, ד.
לה תנחומא בשלח כ.
לו תקו"ז קיד, א.
לז תהלים פה, יב.
לח ראה פלח הרמון לחנוכה צט, ג.
לט ראה זהר ח"א קכב, א. גור אריה בראשית ב, כג (ובריבוי מקומות).
מ תהלים קלט, יב.

מא ראה סדור עם דא"ח שער חג המצות רפה, ב. וראה **לב לדעת** מאמר אמונה ובטחון עמ' עט, ובביאורים שם עמ' קיג.
מב בראשית א, ה.
מג זהר ח"א ד, א.
מד כש"ט כח.
מה שמות יד, ה.
מו כמבואר בתניא פל"א.
מז מגילה יד, א.
מח דברים לג, ה (וראב"ע שם).

פרקי אבות

פרק ב משנה ח

לכך נוצרת

רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי קִבֵּל מֵהִלֵּל וּמִשַּׁמַּאי.
הוּא הָיָה אוֹמֵר, אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה,
אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ, כִּי לְכָךְ נוֹצָרְתָּ.

על לימוד התורה של רבן יוחנן בן זכאי נאמרו שבחים מופלגים — "מימיו לא שח שיחת חולין ולא הלך ארבע אמות בלא תורה ובלא תפילין ולא קדמו אדם בבית המדרש... ולא מצאו אדם יושב ודומם אלא יושב ושונה... לא הניח מקרא ומשנה, תלמוד, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים"[א]. הוא למד "תורה הרבה", הרבה מאד, ועם כל זה לא החזיק טובה לעצמו כלל!

"כי לכך נוצרת" — שהרי "'אדם לעמל יולד'[ב]... לעמל תורה נברא"[ג], זוהי חובתו ואין לאדם להתפאר כשהוא פורע את חובו.

"אל תחזיק טובה לעצמך" — זו מדת הענווה המנויה בארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם (בפרק 'קנין תורה'). על הלומד להיות "ענוותן ושפל ברך... וגריס באורייתא תדירא, ולא מחזיק טיבותא לנפשיה"[ד]. לכן זכה משה רבינו שהתורה ניתנה על ידו, בהיותו "עניו מאד מכל האדם"[ה] ולא מחזיק טובה לעצמו כלל. והרמז: **לכך נוצרת** = **שפלות**, לא להחזיק טובה לעצמך (= 8 פעמים **אמונה**, ממוצע כל אות).

מלחמת היצר

אכן, ממה שהוצרך ריב"ז להזהיר "אל תחזיק טובה לעצמך" מובן שיש סכנה האורבת ללומד התורה — דעתו עלולה לזוח עליו ממה שהוא חריף ובקי בתורה (למד תורה הרבה), הוא "מחזיק טובה לעצמו" ומתמלא בהרגשת סיפוק וחשיבות־עצמית (אני למדתי תורה הרבה יחסית לאחרים וכו'). כך מבואר בגמרא על מלחמת היצר: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע... אם נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה... אם נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע... אם נצחו מוטב, ואם לאו יזכור לו יום המיתה"[ו] — ומכאן שהעסק בתורה לבדו עדיין אינו מבטיח את הנצחון על היצר כיון ש"בדברי תורה יש התנשאות" (כמו שמבאר בעל 'מי השילוח'[ז]).

על ההתנשאות בלימוד התורה נאמר "וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא"[ח] — "כיון שעושה אדם את עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה, וכיון שניתנה

המשך בעמ' 27 <<<

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי סוד ה' ליראיו שער 'מלחמת היצר'.

א סוכה כח, א.
ב איוב ה, ז.
ג סנהדרין צט, ב.
ד סנהדרין פח, ב.
ה במדבר יב, ג.
ו ברכות ה, א.
ז מי השילוח פרשת ויגש ד"ה ויאמר ישראל.
ח במדבר כא, יח־יט.

הסיפור החסידי

רבי ירחמיאל מפשיסחא | תפרים של חן

רבי ירחמיאל רבינוביץ' מפשיסחא נולד בשנת תקמ"ד לאביו רבי יעקב יצחק, היהודי הקדוש מפשיסחא. היה תלמידם של אביו ושל הסבא קדישא מרדושיץ. נישא לבתו של רבי דוד דוב אב"ד שדה־לבן שברוסיה, חתנו של רבי יהושע יחזקאל פייביל פרנקיל־תאומים מאוסטרובצה. בימי חייו של אביו התפרנס ממסחר בשעונים ובתיקונם. לאחר פטירת אביו "היהודי הקדוש" עברה הנהגת העדה לתלמידו המובהק, רבי שמחה בונים מפשיסחא, ואילו רבי ירחמיאל החל להנהיג חצר חסידית בפשיסחא רק ארבע עשרה שנים לאחר פטירת אביו. הנהגתו של רבי ירחמיאל הייתה מתונה מאביו וקרובה באופייה לחצרות החסידיות האחרות בפולין, ובדברי תורתו משולבים אמרות קצרות וחריפות בדרך אביו, ועמיות חסידית מבית מדרשו של החוזה מלובלין. נפטר בח' באייר תקצ"ו ומנוחתו כבוד בפשיסחא.

חייט אחד היה בסביבות פשיסחא, שהיה חשוב הרבה אצל הפריצים. פעם קנה פריץ אחד סחורה בפריז לבגד, קרא להחייט ואמר לו: הסחורה הזאת היא יקרה מאד, ולכן השתדל שהבגד יהיה טוב, כראוי לסחורה כזו. שחק החייט ואמר: למה יאמר אדוני כזאת? והלוא אני החייט המומחה ביותר! מסר לו הפריץ את הסחורה, והוא עשה את הבגד. אך כשהביא את הבגד להפריץ, ולבשו לראות אם הוא לפי מדתו, התחילו הפריץ ואנשיו לצעוק על החייט בקול גדול שקלקל את הבגד. וגרשו אותו בכעס גדול מן החצר וזרקו אחריו גם את הבגד...

סוף דבר, החייט נעשה מחוסר פרנסה. אמרה לו אשתו: הרי כל העולם נוסע להצדיק רבי ירחמיאל, בנו של "היהודי הקדוש" מפשיסחא. שמע אפוא לקולי, וסע גם אתה אליו! בא החייט לרבי ירחמיאל וספר לו את כל המעשה. השיבו הצדיק:

התר את כל התפרים של הבגד, תפור אותו מחדש באותם התפרים עצמם ותביאו להפריץ. צחק החייט בלבו לעצה זו, אבל לא היתה לו ברירה אחרת, ועשה כן. כשהביא את הבגד שוב להפריץ, קרא הפריץ לאשתו שאף היא תראה אותו, והוטב מאד בעיניהם. ופייסו את החייט והוסיפו לו על שכרו.

כשבא החייט להצדיק וספר לו את הדבר, אמר לו הצדיק:

הכרתי בך שבפעם הראשונה עשית את הבגד בגאווה ויהירות — וגאווה אין לה חן, לכן לא הוטב בעיניהם. אך כשבאת אצלי ראיתי שאתה בשפלות והכנעה, ולכן אמרתי לך להתיר את תפרי הגאווה ולתפרו מחדש בשפלות, ויהיה לו חן.

(סיפורי חסידים)

האם לבגד יכול להיות יפי פנימי?

יפי הבגדים, ובכלל יפי המתבטא כלפי חוץ, נתפס לעיתים כדבר חיצוני ומגושם: "שקר החן והבל היפי". אך רבי ירחמיאל מלמד כי יפי נשמתי מסוגל בהחלט גם להקרין החוצה — ואפילו להשפיע על חינו של הבגד בעיני הקונה.

כמובן, מכיוון שאנחנו עוסקים כאן בעבודת ה' ולא בחייטות, השאלה הנוגעת אלינו היא אחרת: אם היפי האמיתי הוא רוחני ופנימי אפילו בדברים גשמיים כמו בגד, בוודאי ובוודאי שברוחניות ישנה חשיבות ליפי. למעשה, ניתן אף לומר שכל עבודת ה' נובעת מרצוננו להתנאות

נערך ע"י יהודה הס.

לפניו, ולשאת חן בעיניו יתברך. מהו אם כן הדבר היפה בעיני ה'?

"א שיינער איד" – מי זה?

ניתן לחשוב, כי היפה ביותר הוא צדיק מושלם – כזה שלא חטא מעולם ולא יחטא לעולם, בדומה לביטוי הרווח "א שיינער איד [יהודי יפה]" על יהודי שנראה שלם ביהדותו. אך באמת, החן האמיתי טמון בשפלות של בעל התשובה, שמשתוקק יותר ויותר להתקרב אל המלך. גם הצדיקים האמיתיים, עם כל שלמותם, חיו תמיד בהרגשת "כל ימיו בתשובה" ובהתקדמות מתמדת – כזו שרואה את המצוות והעבודה של אתמול כחסרים ופגומים לעומת היום. על כך נאמר, כי "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא".

אם נסקור את כוחות הנפש על פי החסידות, נראה כי הכח המניע לעשיית התשובה הוא דווקא השפלות – זו שעל פי רבי ירחמיאל, מסוגלת לשוות חן אפילו לבגד. משום כך, מעלת בעלי התשובה על הצדיקים מלמדת אותנו מה מקור החן האמיתי: בניגוד ל"שקר החן" שבשלמות ובביטחון העצמי, חן של אמת נובע מהרגשת המרחק והרצון להתקרב. כך משתקף גם בפסוקים מקבילים בספר משלי: "שפל רוח יתמך כבוד", ו"אשת חן תתמך כבוד". שפל הרוח, בעל התשובה, הוא ה"אשת חן" של הקב"ה, המלאה ביפי פנימי (ועל דרך הרמז – **ב**על **ת**שובה ר"ת **בת**, ולעומת זאת הצדיק הוא בן). ויש להעיר, כי שייכות האשה לעבודה זו, איננה דווקא בהשפלת עצמה: יש לה די שפלות משלה, הזורמת בדמה באופן טבעי. דווקא האיש צריך לקבל מאשתו את מנת השפלות, כדי שיהיה גם הוא מלא חן כמוה.

והנה, **יפי** באתב"ש עולה **מום** – רמז פלאי ביותר, בסוד "כולך יפה רעייתי ומום אין בך". כאשר האדם מרגיש בעל מום, שבור ומרוחק, אז הוא זוכה ל "אין בך": לחוש את האין בתוכו, אין של שפלות ותשוקה לקרבת ה'. כך הוא זוכה לעשות תשובה, ולמצוא חן בעיני אלוקים ואדם.

המשך מעמ' 25 <<<

לו במתנה נחלו אל שנאמר וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל במות. ואם הגביה עצמו הקב"ה משפילו שנאמר ומבמות הגיא... ואם חוזר בו הקב"ה מגביהו"[ט]. אם אינו מחזיק טובה לעצמו, הרי זו התנשאות והגבהה חיובית, ואם היא מלווה בהתנשאות עצמית ("הגביה עצמו") אזי יש להשפילו, לברר ולתקן את לימוד התורה שיהיה מתוך בטול לה' נותן התורה (הענין של קריאת שמע) – תורה לשמה ללא שמץ של התנשאות.

ארבעת השלבים הנ"ל במלחמת היצר הם כנגד ארבע אותיות שם הוי' מלמטה למעלה: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע" – מלכות, **ה** תתאה (המלכות סמוכה לעולמות הנפרדים וממנה מתעורר הרוגז של הקדושה). "יעסוק בתורה" – ז"א, **ו** בשם הוי' (התורה היא 'עמודא דאמצעיתא'). "קריאת שמע" כנגד **ה** עילאה, בינה ("שמע ישראל", שמיעה בבינה). "יזכור לו יום המיתה" – **י** בשם הוי', חכמה. פנימיות החכמה הוא הבטול, בחינת יום המיתה[י], ומי שזוכה לבטול האמתי מנצח את היצר לנצח (החכמה בראש קו ימין מתפשטת עד הנצח בסוף קו ימין, סוד "קץ הימין"), כאשר הזכרון ("יזכור לו") שייך לחכמה, מעל הזמן.

ט נדרים נה, א.

י נאמר "ימותו ולא בחכמה", איוב ד, כא. מצד החכמה "ימותו ולא ימותו" – אין מיתה באמת אלא 'מיתה טובה' של בטול.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

לימוד תורה או כיבוש הארץ?

אני לומד כרגע בישיבה קטנה וחשוב לי מאוד להמשיך ללמוד, אבל גם לעסוק בישוב הארץ. חשבתי לעבור לגבעה, בה גם לומדים וגם עוסקים בהתיישבות, שמירה על הארץ בפועל מפני ערבים, תפיסת שטחים ועוד. ההורים שלי קשובים לרצון שלי ומבינים אותי אבל לא בטוחים שזה מתאים לי כרגע. אשמח לקבל את עצת הרב מה נכון לי באופן אישי.

מענה:

חשוב מאוד לעסוק בישוב וכיבוש הארץ וב"ה שיש הרבה שעוסקים בזה במסירות נפש, מרחיקים את האויב, מקימים עוד ועוד נקודות של התיישבות יהודית ומגבילים את התפשטות הישובים הערבים. לצד זאת, כל פעילות הנוגעת לארץ ישראל צריכה לקבל את התוקף שלה מהתורה, מלומדי התורה ובעיקר ממציפי התורה לעם ישראל ולאנושות כולה. כמובן שהדבר נכון באופן סגולי, אבל בראש ובראשונה באופן מעשי. כדי לכבוש את הארץ, צריך לכבוש את לבבות עם ישראל ע"י הפצת תורה ובפרט המאור שבה — תורת החסידות. ובמילים פשוטות: **את ארץ ישראל כובשים עם הפצת המעיינות!**

אכן "לכל זמן ועת לכל חפץ" ובכל שלב בחיים צריך להתמקד במה שנכון ושייך לאותו שלב. כיוון שאתה עדיין בישיבה קטנה וב"ה שיש לך כשרון טוב ללימוד, לכן עליך להשקיע כעת את כל כולך בלימוד התורה, בנגלה ובחסידות, לגדול להיות חסיד יר"ש ולמדן ולעסוק בהפצת ולימוד תורה [ובנוגע ליציאה ליישב גבעות ונקודות אחיזה חדשות בארץ ישראל, דבר זה שייך בעיקר לאברכים צעירים ולא לרווקים/רווקות] וע"י זה תפעל טוב בעזרת ה' בהווה ובעתיד לכל עם ישראל בגשמיות וברוחניות.

ככלל, כבר כתבנו לפני כמה שבועות [התפרסם בשעור 'שאלות ותשובות בחינוך בגליון ויקהל דהאי שתא] שסדר העדיפויות לבחורים בגיל ישיבה גדולה הוא כדלקמן: (א) לכתחילה צריך לשקוד על לימוד נגלה, חסידות, עבודת התפלה ולפי הפנאי ובהתאם לסדרי הישיבה להתעסק במבצעים [לפחות עד לחתונה]. מי שלא יכול לשבת וללמוד, יתעסק בדברים הבאים. (ב), שליחות של הפצת המעיינות. (ג) גיוס לצבא מתוך מגמה להשפיע. (ד) מציאת עבודה בסביבה טובה [במדה והוא יודע על עצמו שבצבא הוא יהיה מושפע ולא משפיע].

מעבר לשליחות הבאה

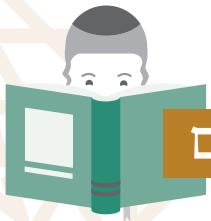
אני מרגיש שמציתי – בהצלחה ב"ה – את השליחות בה עסקתי בשנים האחרונות, ואני מחפש כיוון חדש של השפעה ופעילות. אשמח לברכת הרב ולעצתו.

מענה:

הכל מתחיל מרצון ומהתבוננות "מה רוצה באמת". כאשר הרצון הפנימי והעצמי מתבהר אזי אין דבר העומד בפני הרצון — הרצון עם פניו לביצוע בפועל מתקן את המדות (אהבה ויראת ה', כללות ענין עבודת השי"ת) והמדות מאירות את המחשבה והדבור כו'.

אז ראשית כל, ברכה שלבך יאיר לך "מה רוצה באמת" ('רעותא דליבא' המשמיע

ז

אָנֹכִי וְהַיְלָדִים

הַמָּדוֹר לְיַלְדֵי יִשְׂרָאֵל

בְּדָרְךָ: הַשְׁלִישִׁית

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת נְסַיֵּם אֶת סְפִירַת הַשָּׁבוּעַ הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, בּוֹ אָנוּ מְתַקְּנִים אֶת הַסְּפִירָה הַשְּׁלִישִׁית — **מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת**.

אוּלַי נַעֲשָׂה קֹדֶם חֲזָרָה קְצָרָה: בַּשָּׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַסְּפִירָה עָסַקְנוּ בְּתִקּוּן מִדַּת הַחֶסֶד. חֶסֶד פֵּרוּשׁוֹ נְתִינָה. כַּאֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא חֲטִיף לַכִּתָּה, וּמְחַלֵּק מִמֶּנּוּ בַּהַפְסָקָה לְכָל הַחֲבֵרִים, סְתָם כָּךְ כִּי אֲנִי אוֹהֵב אוֹתָם — זוֹהִי תּוֹפָעָה שֶׁל חֶסֶד. לְתַקֵּן אֶת מִדַּת הַחֶסֶד פֵּרוּשׁוֹ לִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב וְלָתֵת לְכֻלָּם, לְלֹא יוֹצֵא מִן הַכְּלָל.

בַּשָּׁבוּעַ הַשֵּׁנִי עָסַקְנוּ בְּתִקּוּן מִדַּת הַגְּבוּרָה. לִפְעָמִים צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַחֶשֶׁק לָתֵת. לְדֻגְמָה, לְמוֹטִי מִכִּתָּה א' יֵשׁ רְגִישׁוּת לִ'גְלוּטֶן', וַחֲטִיפִים אֲפוּיִים הֵם מַמָּשׁ בְּגֶדֶר סַכָּנָה עֲבוּרוֹ. הַאִם אֶתֵּן לוֹ מֵהַבִּיסְלִי שֶׁלִּי? לַמְרוֹת תַּחֲנוּנָיו אֶסָּרֵב לְבַקָּשָׁתוֹ. נָכוֹן, לֹא יִהְיֶה לִי נָעִים לְאַכְזֵב אוֹתוֹ, אֲבָל אוֹי וַאֲבוֹי אִם לֹא אֶעֱשֶׂה כָּךְ. הַסֵּרוּב כָּאן הוּא מַמָּשׁ לְטוֹבָתוֹ, וְזוֹהִי בְּעֶצֶם פְּעֻלָּתָהּ שֶׁל הַגְּבוּרָה.

מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת מַגִּיעָה לְאַחַר שְׁנֵיהֶם, לְאַחַר הַחֶסֶד וְהַגְּבוּרָה. מַהִי?

כְּשֶׁקָּשֶׁה לְהַסְבִּיר לָמָּה?

לִפְנֵי שְׁנָתַיִם עָבַרְתִּי מַשְׁבֵּר. בִּשְׁבִילִי לְבָחוֹת. אַל תִּצְחָקוּ, גַּם לִילָדִים יֵשׁ דְּבָרִים כָּאֵלּוּ... הָיִיתִי בָּטוּחַ שֶׁאֵין לִי שׁוּם סִכּוּי לָדַעַת חֶשְׁבּוֹן. לְעַצְמִי אֲנִי אוֹהֵב לְחַשֵּׁב חִשּׁוּבִים בָּרֹאשׁ, אֲבָל כְּשֶׁהָיִיתִי פּוֹתֵחַ אֶת הַסֵּפֶר וּמְנַסֶּה לְהָבִין

>>>

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

"קלא פנימאה דאשתמע") וברכה והצלחה בכל מעשי ידיך!
ובכל זאת בתור רעיון אפשרי: אולי כדאי להתלבש על הנושא המאד חם אצלנו — המהפכה הרביעית — אור (תורת אמת) לכל באי עולם (שממילא משפיע מאד מאד על דעת הקהל והמנהיגות כאן בארץ). תבשה, בקרוב, בשורות טובות בכל הנ"ל. ה' אתך.

אֶת הַתַּרְגִּילִים חָשְׁכוּ עֵינַי. הוּא הָיָה נִרְאֶה לִי כְּמוֹ עֲרֵמַת מִסְפָּרִים מְאַיֶּמֶת. עִם הַזְּמַן יָרְדוּ הַצִּיּוּנִים שֶׁלִּי בְּהַדְרָגָה, וְעִמָּם הַנִּסְיוֹנוֹת לְהַשְׁקָעָה מִצִּדִּי. הַחֵשֶׁק שֶׁלִּי לְהַצְלִיחַ הָלַךְ וְנֶעֱלַם. "אֲנִי לֹא יוֹדֵעַ חֶשְׁבּוֹן. נְקֻדָּה!". לֹא עָזְרוּ הַפְּרָסִים שֶׁהִבְטִיחוּ לִי הַהוֹרִים, כְּמוֹ שֶׁלֹּא הוֹעִילוּ הָאַזְהָרוֹת מִפְּנֵי הַצִּיּוּן הַנָּמוּךְ בַּתְּעוּדָה.

מִי שֶׁבָּא לְעָזְרָתִי הָיָה דַּוְקָא אֶלִיעֶזֶר, הַמַּדְרִיךְ שֶׁלִּי. הוּא הִבְחִין בַּתִּסְכּוּל שֶׁהִצְטַבֵּר אֶצְלִי, לַמְרוֹת שֶׁלֹּא דִּבַּרְתִּי אִתּוֹ עַל כָּךְ. יוֹם אֶחָד הוּא פָּנָה אֵלַי בְּבַקָּשָׁה מַפְתִּיעָה: "תַּגִּיד, רָזִי, אֲנִי יָכוֹל לִסְמֹךְ עָלֶיךָ, כֵּן?". הָאֱמֶת, רַק מֵעֶצֶם הַהַצָּעָה הִתְחַלְתִּי לְהַסְמִיק וּלְהִתְבַּוֵּץ. אֲבָל אֶלִיעֶזֶר לֹא אִבֵּד זְמַן: "תִּרְאֶה, סוֹף הַשָּׁנָה מִתְקָרֵב וַאֲנִי צָרִיךְ מִישֶׁהוּ רְצִינִי, עִם רֹאשׁ עַל הַכְּתֵפַיִם, בְּמֻיָּחָד בְּשִׁבְיל תַּרְגִּילִים. בְּקִצּוּר, בְּדִיּוּק אַתָּה!". "אֲנִי?!", הִתְפַּלֵּאתִי, "מָה הַקֶּשֶׁר אֵלַי?". אֲבָל אֶלִיעֶזֶר הִתְעַקֵּשׁ, וּכְשֶׁאֶלִיעֶזֶר מִתְעַקֵּשׁ אֵין הַרְבֵּה בְּרֵרוֹת... הוּא הִפְקִיד בְּיָדַי אֶת הַמְּשִׁימָה. "אֲנִי סוֹמֵךְ עָלֶיךָ בְּמֵאָה אָחוּז", הוֹסִיף תּוֹךְ טְפִיחָה עַל הַשֶּׁכֶם.

הָאֱמֶת הִיא שֶׁהַמְּשִׁימָה עַצְמָהּ לֹא הָיְתָה כָּל כָּךְ מְסֻבֶּכֶת, אֲבָל אֲנִי מְנַחֵשׁ שֶׁאִם הָיִיתִי פּוֹגֵשׁ אוֹתָהּ בְּתוֹךְ תַּרְגִּיל בְּסֵפֶר הַחֶשְׁבּוֹן לֹא הָיִיתִי מַשְׁקִיעַ בָּהּ יוֹתֵר מִשְּׁתֵּי דַּקּוֹת שֶׁל נְסָיוֹן וּמִתְיָאֵשׁ מִיָּד. אֲבָל כָּאן זֶה הָיָה אַחֶרֶת. הִרְגַּשְׁתִּי שֶׁיֵּשׁ לִי הָמוֹן חֵשֶׁק לְבַצַּע אוֹתָהּ בִּשְׁלֵמוּת.

קְבַיָּאוּ/ וּקְשָׁיוּר

הַאִם אֶלִיעֶזֶר הַמַּדְרִיךְ נָהַג עִמִּי בְּמִדַּת הַחֶסֶד? אֶפְשָׁר לוֹמַר, כִּי בְּסַךְ הַכֹּל הוּא נֶחֱלַץ לְעֶזְרָתִי וְהִיוֹזְמָה שֶׁלּוֹ מְאוֹד עָזְרָה לִי. הוּא לֹא הִתְעַלֵּם מִמֶּנִּי. אֲבָל מִצַּד שֵׁנִי לִקְרֹא לְזֶה חֶסֶד — גַּם לֹא הֲכִי מְדֻיָּק. הָיִיתִי מַרְגִּישׁ כָּךְ אִם אֶלִיעֶזֶר הָיָה עוֹשֶׂה לִי חַיִּים קָלִים וּמְגַלֶּה לִי אֶת הַדֶּרֶךְ לַפִּתְרוֹן. אֲבָל הוּא בָּחַר בְּדֶרֶךְ שְׁלִישִׁית — לִדְחֹף אוֹתִי לְבַצַּע אֶת הַמְּשִׁימָה לְבַדִּי, בְּכֹחוֹת עַצְמִי. הַדֶּרֶךְ הַשְּׁלִישִׁית הִיא מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת.

אֶלִיעֶזֶר הַמַּדְרִיךְ נָתַן בִּי אֱמוּן. לְפָאֵר מִישֶׁהוּ הַכַּוָּנָה לְשַׁבֵּחַ וּלְהַחְמִיא לוֹ, וְזֶה בְּדִיּוּק מָה שֶׁהוּא עָשָׂה. הוּא מַכִּיר אוֹתִי הֵיטֵב וְיוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי לֹא גָּאוֹן גָּדוֹל בְּחֶשְׁבּוֹן. לֹא בְּגַלַל זֶה הוּא בָּחַר בִּי לַמְּשִׁימָה, אֶלָּא בְּגַלַל שֶׁהוּא חָשַׁב שֶׁאֲנִי מְסֻגָּל לְהַרְבֵּה יוֹתֵר, בְּוַדַּאי לְיוֹתֵר מִמָּה שֶׁאֲנִי חוֹשֵׁב עַל עַצְמִי. הוּא הֶאֱמִין בִּי, וְכָךְ חָזַרְתִּי גַּם אֲנִי לְהַאֲמִין בַּכֹּחוֹת שֶׁה' נָתַן בִּי.

בְּשָׁלוֹם בַּאִמְּכֶם

מָה הַהֶבְדֵּל בֵּין בֶּגֶד יָפֶה לְבֶגֶד מְפֹאָר? גַּם יֹפִי וְגַם פְּאֵר הֵם מַרְאֶה הַמּוֹשֵׁךְ אֶת הָעַיִן שֶׁלִּי. לִפְעָמִים הַצֶּבַע הוּא הַמּוֹשֵׁךְ, לִפְעָמִים הַצּוּרָה אוֹ הַסִּגְנוֹן שֶׁלּוֹ. כַּאֲשֶׁר פְּרָט אֶחָד מִסָּיֵם הוּא זֶה שֶׁגּוֹרֵם לִי מְשִׁיכָה אֲנִי מְכַנֶּה אוֹתוֹ יָפֶה, אֲבָל מְפֹאָר זֶה כְּבָר מַשֶּׁהוּ אַחֵר. מָתַי אוֹמְרִים עַל בֶּגֶד שֶׁהוּא מְפֹאָר? כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ יֹפִי שֶׁל יוֹתֵר מִדָּבָר אֶחָד.

נִקַּח לְדֻגְמָה אַרְמוֹן מַלְכוּתִי: עַל רְצָפָתוֹ פְּרוּשִׂים שְׁטִיחִים סַסְגּוֹנִיִּים, קִירוֹתָיו מְאֻיָּרִים בִּתְמוּנוֹת נוֹף מַרְהִיבוֹת, הַמִּשְׁתַּלְבוֹת בַּנּוֹף הַנִּשְׁקָף מֵחַלּוֹנוֹת הָעֲנָק לְצַד הַוִּילּוֹנוֹת הַצִּבְעוֹנִיִּים. נִבְרָשׁוֹת כְּבֵדוֹת הַמִּשְׁתַּלְשְׁלוֹת מִן הַתִּקְרָה מְאִירוֹת אֶת הָאוּלָם בִּשְׁלַל צְבָעִים. לָרְהוּט סִגְנוֹן עַתִּיק בְּעִצּוּב חַדְשָׁנִי־מוֹדֶרְנִי יִחוּדִי. מָה מִכָּל הַפְּרָטִים שֶׁמָּנִינוּ הוֹפֵךְ אֶת הָאוּלָם לִמְפֹאָר? הַתְּשׁוּבָה הִיא: כֻּלָּם יַחַד. הַתְּשׁוּבָה הַמְדֻיֶּקֶת יוֹתֵר: הַשִּׁלּוּב שֶׁלָּהֶם יַחַד.

הַפְּאֵר הַנִּשְׁקָף מֵהַיְפִי הַמְּשֻׁלָּב מְלַמֵּד אוֹתִי עַל מִדַּת הַתִּפְאֶרֶת. כְּמוֹ הָאַרְמוֹן הַמְּפֹאָר, מְשֻׁלֶּבֶת הַתִּפְאֶרֶת מִגְוָנִים שׁוֹנִים, אֲבָל כָּאן כְּבָר לֹא מְדֻבָּר בְּשִׁלּוּב שֶׁל צְבָעִים, אֶלָּא בְּשִׁלּוּב שֶׁל מִדּוֹת שׁוֹנוֹת. הַתִּפְאֶרֶת מְשַׁלֶּבֶת בֵּין הַחֶסֶד וְהַגְּבוּרָה. הַחֶשֶׁק שֶׁלִּי לָתֵת וְלַעֲזֹר לַחֲבֵר לְלֹא כָּל תְּמוּרָה, סְתָם כִּי אֲנִי אוֹהֵב אוֹתוֹ, בָּא מִמִּדַּת הַחֶסֶד. הָרָצוֹן שֶׁלִּי לָתֵת רַק לְמִי שֶׁבֶּאֱמֶת מַגִּיעַ לוֹ וּלְדַיֵּק בַּהֲטָבָה, בָּא מִמִּדַּת הַגְּבוּרָה. אֲבָל הַתִּפְאֶרֶת מְחַבֶּרֶת אֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד — אֲנִי נוֹתֵן לַחֲבֵר כֹּחַ לְהִתְרוֹמֵם בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ, וְאָז כְּבָר בֶּאֱמֶת יִהְיֶה מַגִּיעַ לוֹ. הוּא יַצְלִיחַ לִהְיוֹת מִי שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת!

שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁה' יִתְפָּאֵר בָּנוּ!

שַׁבָּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ!

כ"י

המודעות שלנו לזמן נמצאת בשיאה בימי

ספירת העומר – כל רגע הוא חשוב, כל יום הוא חלק מתהליך רחב היקף של התקדמות והתבגרות. בכל שנה אנחנו סופרים את הימים מחדש, וגם הזמן עצמו מתקדם, כאשר משנה לשנה נוספים טעמים חדשים וכוונות חדשות לתהליך שעוברים בימים האלה.

אבל צריך לזכור שלכל תהליכי הזמן יש שרש קדום. ספירת העומר היא רק תרגום הגילוי האחד והשלם של ליל הסדר לתהליכי העולם שלנו. הזמן הוא ראשית השקר של "עלמא דשקרא", כאשר "עבדי הזמן – עבדים לעבדים הם, עבד ה' – הוא לבדו חפשי". ראשית כל, עלינו 'לאמן את עצמנו' לנוע בתוך הזמן – לזכור ולהחיות ברגע ההוה גם את מה שכבר עבר וגם את מה שעתיד להיות. בהמשך, ככל שנעלה גבוה יותר, לשרשים קדומים יותר של הזמן, נחזור למציאות אחת, עד שנגיע לנצח שלמעלה מהזמן.

שיעורי הגליון השבוע ממחישים, כדרכו של הרב גינזבורג, איך תורת הנצח מתחדשת תמיד בתוך הזמן. בשיעור הראשון ובמדור "וספרתם" ספירת העומר מחדשת פניה בכוונות כלליות ופרטיות ובשיעור השני מושגי הזמן והמודעות מוגדרים מחדש. השארו מעודכנים!

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגורייך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il
רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ד